

**Vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia
kasvatusyhteistyöstä**
Piia Rajala & Anita Saraste

Varhaiskasvatustieteen
kandidaatintutkielma
Kevätlukukausi 2020
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Rajala, Piia & Saraste, Anita. 2020. Vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia kasvatusyhteistyöstä. Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 44 sivua.

Tämä kandidaatintutkielma käsitteli kasvatusyhteistyötä vanhempien näkökulmasta. Kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan varhaiskasvattajien ja lasten huoltajien välistä vuorovaikutus- ja yhteistyösuhdetta, jonka tavoitteena on lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Tavoitteena oli saada tietoa huoltajien odotuksista, kokemuksista ja kehitysideoista kasvatusyhteistyöhön liittyen. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisen yhteistyön he kokevat onnistuneeksi yhteistyöksi. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena teemahaastattelujen muodossa ja seitsemän haastateltavaa valittiin harkinnanvaraisesti Keski- ja Länsi-Suomen alueelta. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Tutkimusaineiston analyysimenetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia.

Tutkimustuloksista ilmenee, että vanhemmilla on yhteistyöodotuksia henkilökunnan osaamiseen, toimivaan vuorovaikutukseen ja perheen yksilölliseen kohtaamiseen liittyen. Tulosten mukaan onnistuneissa yhteistyön kokemuksissa painottuvat perhelähtöisyys, päiväkodin viestintä ja toiminnan näkyvyys, yhteisen tehtävän eteen toimiminen sekä henkilökunnan luottamusta herättävä työote. Kasvatusyhteistyön haasteet liittyvät vuorovaikutukseen, työntekijäsuhteisiin ja ympäristöön sekä toimintatapoihin. Kehitysideat liittyvät myötäelämiseen ja tilannetajuun vuorovaikutuksessa, sijaisten perehdyttämiseen, tietotekniikan hyödyntämiseen viestinnässä, perheiden osallisuuden parantamiseen sekä käytännönläheisyyden lisäämiseen VASU-keskusteluissa.

Odotusten, kokemusten ja kehitysideoiden pohjalta voidaan havaita neljä onnistunutta kasvatusyhteistyötä tukevaa tekijää. Ne ovat perhelähtöisyys, vuorovaikutus, yhteistyön yhteinen päämäärä sekä henkilökunnan osaaminen.

Asiasanat: kasvatusyhteistyö, vuorovaikutus, perhelähtöisyys, varhaiskasvatus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KESKEISET KÄSITTEET	5
	2.1 Kasvatusyhteistyötä vai -kumppanuutta?.....	5
	2.2 Kasvatusyhteistyön määrittelyä	6
	2.3 Vuorovaikutus osana kasvatusyhteistyötä	8
	2.4 Perheen asema kasvatusyhteistyössä.....	10
	2.4.1 Perhelähtöinen toimintatapa.....	10
	2.4.2 Asiantuntijuus yhteistyössä.....	13
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	15
	3.1 Tutkimustehtävät ja tutkimuskysymykset.....	15
	3.2 Tutkittavat.....	15
	3.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston kerääminen	16
	3.4 Tutkimusaineiston analyysi	18
	3.5 Eettiset ratkaisut.....	21
4	TULOKSET	22
	4.1 Vanhempien odotuksia kasvatusyhteistyöstä.....	23
	4.2 Vanhempien kokemuksia kasvatusyhteistyöstä	25
	4.2.1 Onnistunutta kasvatusyhteistyötä tukevia tekijöitä	25
	4.2.2 Kasvatusyhteistyössä koetut haasteet	29
	4.3 Vanhempien kehitysideoita kasvatusyhteistyöhön.....	31
5	POHDINTA	34
	5.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	34
	5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet	37
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Kasvatusyhteistyö on perheen ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä. Kasvatusyhteistyön keskiössä on lapsen kehitys, oppiminen, kasvatus ja hyvinvointi. (Lammi-Taskula & Siippainen 2018.) Kasvatusyhteistyössä toimiva vuorovaikutussuhde on tärkeässä roolissa. Se tukee ja avartaa kummankin osapuolen näkemyksiä lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä. (Karila 2006a, 91.)

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkitaan kasvatusyhteistyötä vanhempien näkökulmasta. Tärkeää kasvatusyhteistyössä on vanhempien ja varhaiskasvatuksen yhteinen sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kehityksen turvaamiseksi (Opetushallitus 2018). Luottamuksellinen suhde ja tasa-arvoinen vuorovaikutus päiväkodin ja perheen välillä tukevat hyvää kasvatusyhteistyötä (Opetushallitus 2018). Kasvatusyhteistyössä vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä voi kuitenkin olla näkemyksellisiä eroja, jolloin odotukset ja todellisuus eivät välttämättä kohtaa molempien osapuolen mielestä (Sheehey & Sheehey 2007). Tämän vuoksi olisi tärkeää keskustella yhteistyötä koskevista odotuksista ja näkemyksistä.

Kasvatusyhteistyötä on tutkittu aikaisemmin erityisesti varhaiskasvattajien näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa halutaan keskittyä enemmän vanhempien näkökulmaan. Halusimme saada tietoa kasvatusyhteistyöstä vanhempien näkökulmasta, jotta vuorovaikutussuhdetta voitaisiin kehittää vanhempien kanssa. Tämän tutkimuksen avulla halutaan selvittää vanhempien odotuksia, kokemuksia ja kehitysehdotuksia hyvän kasvatusyhteistyön toteuttamiseksi.

Tämän laadullisen tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Haastatteluihin osallistui seitsemän vapaaehtoista vanhempaa. Haastattelut toteutettiin helmi-maaliskuussa 2020, jonka jälkeen aineisto litteroitiin ja analysoitiin. Aineiston analyysimenetelmäksi käytettiin sisällönanalyysia. Tutkimuksesta saatua tietoa voidaan käyttää kasvatusyhteistyön laadun parantamis- ja kehittämistyössä.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KESKEISET KÄSITTEET

Tämä tutkimus pohjautuu kasvatusyhteistyön ja vuorovaikutuksen käsitteisiin ja tutkimuksen haastattelujen avulla tutkitaan sitä, minkälaista kasvatusyhteistyö on päiväkodissa vanhempien näkökulmasta. Koska kasvatusyhteistyöstä on ollut käytössä monia käsitteitä, tämän luvun alussa selvitetään, mitä käsitettä juuri tässä tutkimuksessa käytetään. Tämän jälkeen käsitellään kasvatusyhteistyön käsitteen sisältöä, kasvatusyhteistyöhön liittyvää vuorovaikutusta sekä perhelähtöisyyttä ja perheen ja varhaiskasvattajien asiantuntijuutta.

2.1 Kasvatusyhteistyötä vai -kumppanuutta?

Nykyään kasvatusyhteistyönä tai huoltajan kanssa tehtävänä yhteistyönä tunnetulla tavoitteellisella vuorovaikutus- ja kasvatussuhteella on aiemmin ollut eri nimiä. Kasvatusyhteistyön käsitteellä on pitkät juuret suomalaisessa varhaiskasvatusmaailmassa. Kekkonen (2012a) mukaan kasvatusyhteistyöllä on eri aikoina ollut eri nimityksiä muun muassa vanhempain valistus, vanhempainkasvatus, kasvatusyhteistyö, perhelähtöisyys, asiantuntijalähtöisyys, lapsilähtöisyys ja kasvatuskumppanuus. Vaikka osa lähdekirjallisuudesta käyttääkin käsitettä kasvatuskumppanuus, niin tässä tutkimuksessa käytetään nykyistä nimitystä eli kasvatusyhteistyön käsitettä. Nämä käsitteet ymmärretään tässä tutkimuksessa samoiksi.

Kekkonen (2012a) kertoo, että kasvatuskumppanuus käsite voidaan nähdä ongelmallisena käsitteenä kuvaamaan vanhempien ja julkisen varhaiskasvatusjärjestelmän suhdetta, sillä osapuolten tehtävät eivät pohjautu vapaaseen valintaan tai vapaaehtoisuuteen. Kasvatuskumppanuus käsitteen ajatellaan olevan myös liian intiimi kuvaamaan kuntalaisen ja julkisen palvelun välistä suhdetta. Kumppanuus sana viittaa myös ystävyuteen ja toveruuteen, joka on nähty keskittyvän liikaa vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan väliseen

suhteeseen, vaikka tarkoituksena on ensisijaisesti keskittyä lapsen ja lapsiryhmän asioihin. (Kekkonen 2012a.) Lapsi ja hänen toimintansa on se yhteinen alue, jonka vanhemmat jakavat päiväkodin kasvattajien kanssa (Alasuutari 2003, 168). Sen vuoksi nykyään, ja myös tässä tutkimuksessa, käytetään kasvatussyhteistyön käsitettä, joka on hieman neutraalimpi käsite kuvaamaan instituution ja perheen välistä suhdetta.

2.2 Kasvatussyhteistyön määrittelyä

Lasten vanhempien sekä varhaiskasvatuksen yhteistä toimintaa lapsen hyvinvoinnin, oppimisen, kasvun ja kehityksen eteen kutsutaan kasvatussyhteistyöksi. Näissä prosesseissa vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan on tarkoituksena tukea lasta. (Lammi-Taskula & Siippainen 2018.) Kasvatussyhteistyöllä tarkoitetaan huoltajien ja henkilöstön tietoista yhteistä sitoutumista lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen sekä oppimisen edistämiseen tasa-arvoisen vuorovaikutuksen kautta (Kaskela & Kekkonen 2006, 11; Opetushallitus 2018, 34). Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteissa (2018, 34) määritellään, että kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuu-alueista keskustellaan sekä henkilöstön että huoltajien kanssa ja huomioon on otettava perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Käytännössä tähän sisältyy niin aloitus- ja suunnittelukeskustelut päiväkodissa kuin päivittäiset vuorovaikutustilanteetkin ja kuulumisten vaihdot molemmin puolin.

Kaskelan ja Kekkonen (2006, 32-40) mukaan kyseinen yhteistyö pohjautuu kuulemisen, luottamuksen, kunnioituksen ja dialogisuuden periaatteisiin. Nämä kaikki liittyvät niin yhteistyöhön kuin vuorovaikutukseenkin vahvasti ja olennaisesti. Kekkonen ja Kaskelan (2006, 32) mukaan kuulemisessa keskeistä on toisen osapuolen kuunteleminen ja kuuleminen. Kuuleminen ei ole ensisijaisesti taito, vaan suhde toiseen ihmiseen. Kuulevassa vuorovaikutuksessa toinen osapuoli on läsnä oleva sekä asettunut, keskittynyt ja eläytynyt kuulemaan toisen kertomaa asiaa. Kuuntelemisessa lähtökohtana on se, että luottamus, turvallinen

ja myönteinen ilmapiiri on osapuolten välillä kunnossa. Jos näin ei ole, voi puhujan ja kuuntelijan välille olla vaikea kehittää kuulevaa suhdetta, sillä puhujan asian ollessa negatiivissävytteinen tai syyttävä, kuulija helposti asettuu puolustuskannalle eikä toisen kuuleminen tässä kohtaa toteudu. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32; Luttinen 2010, 29).

Toisena lähtökohtana kasvatusyhteistyölle oli nimitetty kunnioitus (Kaskela & Kekkonen 2006, 34). Kunnioitus on tärkeässä roolissa kasvatusyhteistyössä (Blue-Banning ym. 2004, 179). Kunnioittavassa asenteesta huokuu aina hyväksymisen lisäksi toisen arvostaminen sellaisena, kun hän on. Jos molemminpuolinen kunnioitus puuttuu, sen huomaa muun muassa vähättelevänä vuorovaikutuksena ja toisen asioiden mitätöinnistä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.) Vanhemmilla kunnioitus varhaiskasvatuksen henkilökuntaan lähtee usein siitä, kun he huomaavat, että heidän lastansa arvostetaan persoonana katsomatta esimerkiksi lapsen vaikeuksiin tai diagnooseihin (Blue-Blanning ym. 2004, 179).

Kasvatusyhteistyössä vanhemman ja kasvattajan välille syntyy aina suhde ja sen laatu vaihtelee tietenkin yksilöiden erojen ja persoonien mukaan ja tämä vaatiikin herkkyyttä kehittää ammatillisia työvälineitä, joita soveltaa erilaisissa vuorovaikutussuhteissa (Karila 2006a, 97). Ihmisten on yleisesti ottaen toisinaan hankala hyväksyä toimintatapoja, jotka ovat kaukana heidän omasta ajattelu- maailmastaan ja helpompaa ja luontevampaa hyväksyä sellaiset toimintatavat, jotka ovat hänelle itselleen tuttuja. Tällöin kunnioittavan suhteen muodostuminen sellaisen vanhempien ja työntekijöiden välillä, joilla on vahvasti erilaisia näkemyksiä, saattaa aiheuttaa ristiriitoja. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.) Varsinkin tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen yhdeksi tehtäväksi voidaan yhä enemmän nähdä niin lasten, lasten ja aikuisten kuin vanhemman ja kasvattajankin välisten suhteiden vahvistamisen ja vaalimisen. Päiväkoti voisi tarjota näin paikan ei vain lapsen vaan myös vanhemman kokemusten jakamiselle ja intensiivisen vuorovaikutussuhteen kehittymiselle. (Kekkonen 2012b, 50.)

Kuulemisen ja kunnioituksen lisäksi tärkeää kasvatusyhteistyössä on luottamus (Kaskela & Kekkonen 2006, 36). Onnistuneessa kasvatusyhteistyössä luottamus on keskeinen tekijä (Blue-Banning ym. 2004, 178-179). Luottamus

rakentuu Kaskelan ja Kekkosen (2006, 36) mukaan yhteisistä kohtaamisista, kuulumisten vaihdoista ja vuoropuhelusta. Karilan (2006a, 99) mukaan luottamus rakentuu myös kuulluksi tulemisen kokemusten pohjalta. Rautamiehen, Vähsäntasen, Poikosen ja Laakson (2019) mukaan vanhempien luottamusta kasvatusyhteistyösuhteessa tukevat erityisesti lapsen hyvinvointi päiväkodissa ja kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen sekä vanhemmuutta ja perheiden aktiivista yhteistyöroolia vahvistavat toimintatavat varhaiskasvattajien toimesta. Olisi tärkeää, että päivähoidossa pystyttäisiin huomioimaan vanhempien ajatukset, toiveet ja kasvatuskäsitteet, jotta vanhemmat kokisivat voivansa osallistua oman lapsensa kasvuympäristöön ja kasvatukseen myös päiväkodissa (Kaskela & Kekkonen 2006, 36).

Viimeisimpänä kasvatusyhteistyössä tärkeänä olevana osasena on dialogi, joka tarkoittaa aitoa ja molemminpuolista vuorovaikutusta. Dialogissa on keskeistä, että kaikki osapuolet pystyvät tulla näkyviksi omine ajatuksineen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.) Dialogin pitäisi olla rehellistä ja avointa samalla, kun sensitiivisyys ja hienotunteisuus on muistettava (Blue-Banning ym. 2004, 173.) Dialoginen vuoropuhelu kestää myös eri mieltä olemisen, sillä dialogista vuoropuhelua kannattelee kuulemisen ja kunnioituksen kokemus (Kaskela & Kekkonen 2006, 38). Hyvä kasvatusyhteistyö pohjautuu siis näihin neljään käsitteeseen; kuulemiseen, kunnioitukseen, luottamukseen ja dialogisuuteen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32-38; Kekkonen 2012, 52.)

2.3 Vuorovaikutus osana kasvatusyhteistyötä

Toimivassa kasvatusyhteistyössä keskeisessä roolissa on Kekkosen (2012b, 57) mukaan työntekijän vuorovaikutustaidot. Varhaiskasvatuksen opettajan pedagogisessa työssä niitä tulee osata hyödyntää sekä lasten että vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä (Ukkonen-Mikkola & Fonsén 2018). Aira (2012, 20) esittää vuorovaikutuksella olevan monenlaisia määritelmiä. Vuorovaikutus on ihmisten sosiaalista käyttäytymistä, johon liittyy viestien lähettäminen, vastaanottaminen, vaihtaminen sekä tulkinta (Aira 2012, 20). Tämä vanhempien ja

ammattilaisten välinen vuorovaikutus muodostaa rajan, jossa kohtaavat perheen ja julkisen kasvatusinstituution ajatukset, ajattelutavat ja käytännöt lapsesta, lapsuudesta ja kasvatuksesta (Karila ym. 2006, 49). Päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien vuorovaikutussuhde toimii siis lapsen eri kasvuympäristöjä sitovana linkkinä. Vuorovaikutussuhde edesauttaa lapsen ehyen kasvuympäristön muodostumista. Avoin vuorovaikutus päiväkodin ja vanhempien välillä tukee ja avartaa näkemyksiä puolin ja toisin lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta. (Karila 2006a, 91.)

Kasvatusyhteistyössä vuorovaikutus rakentuu vähitellen etenevinä molemminpuolisina keskustelualoitteina. Osapuolten luottamuksen lisääntyttyä keskustelujen aiheet ja sisällöt laajenevat ja syvenevät. (Kekkonen 2012b, 58.) Karilan (2006b) mukaan kuitenkin vuorovaikutus arjessa ja päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa on enemmänkin rutiininomaisia, eivätkä aina kauhean syvällisiä, sillä monesti kasvattajilla saattaa olla huomio yhtä aikaa monessa asiassa. Pidemmät ja syvällisemmät keskustelut ja vuorovaikutus ovat aina tarpeen, jotta osapuolet tietäisivät ajankohtaisen tilanteen lapsen kasvussa ja kehityksessä (Karila 2006b). Kaskelan ja Kekkonen (2006, 24) mukaan tulee myös huomioida se, että lapsen ja hänen kokemusmaailmansa aito kuunteleminen on pohja sille, että tietoa lapseen liittyvistä asioista pystytään ylipäättään jakamaan. Vanhempien aito mukaan saaminen vuoropuheluun edellyttää sen, että keskustelujen sisältö liittyy lapseen ja että kohtaamiset syvenevät. Toimivassa vuorovaikutuksessa myös empatialla on keskeinen osa. On tärkeää, että kasvattajat pystyvät rekisteröimään ja reagoimaan vanhempien tunneviesteihin. (Kekkonen 2012b, 58.)

Väistämättä kaikkien vanhempien kanssa kehittyy omanlainen vuorovaikutussuhde, koska kyseessä on erilaiset ihmiset (Karila 2006a, 97). Toimiva vuorovaikutus perustuu tutustumiseen ja molemminpuoliseen luottamukseen. Perustana kasvatusyhteistyössä hyvälle vuorovaikutukselle voidaan nähdä myös varhaiskasvatuksen henkilökunta, joka on aidosti kiinnostunut työstään ja lapsen hyvinvoinnista, henkilökunta, jonka sanat ja teot vastaavat toisiaan sekä työntekijöihin tutustuminen ja sitä myötä luottamuksellisen suhteen

rakentuminen. (Karila 2006a, 97-101.) Henkilökunnalle vuorovaikutus vanhempien kanssa ei ole pelkästään omalla persoonallaan työskentelemistä, vaan siinä perheet täytyy kohdata myös ammattimaisesti ja ammatillisten ”normien” ja säädösten mukaan. Vuorovaikutustaidot ovat keskeinen ja tärkeä osaamisalue perheiden ja lasten kanssa työskentelevillä. (Karila ym. 2006, 7-8.)

2.4 Perheen asema kasvatusyhteistyössä

Tämä luku käsittelee perheen ja ammattilaisten roolia kasvatusyhteistyössä sekä heidän asiantuntijuutensa jakautumista. Hyvän kasvatusyhteistyön pohjalla on perheen asiantuntijuuden tunnustaminen ja arvostaminen.

2.4.1 Perhelähtöinen toimintapa

Kasvatusyhteistyöstä puhuttaessa nostetaan yleensä esiin tärkeänä lähtökohtana perhelähtöisyys. Hujalan, Turjan, Gasparin, Veissonin ja Waniganayaken (2009) tutkimuksen mukaan perheiden osallisuus varhaiskasvatuspalveluihin ja perhekeskeinen ammattilaisuus onkin yksi kasvatusyhteistyöhön vaikuttavista merkittävistä tekijöistä. Perhelähtöinen työskentelytapa (engl. *family centered care*, *family driven care* tai *relationship based care* alasta riippuen) läpäisee kasvatusalan lisäksi myös sosiaali- ja terveysaloja tavoitteenaan vanhempien ja perheiden osallisuus ja heidän asiantuntijuutensa korostaminen ja hyödyntäminen yhteistyössä sekä vanhempien ja perheiden tarpeiden kohtaaminen yksilötasolla vahvuuksista käsin (Goldfarb ym. 2010).

Määttä ja Rantalan (2016) mukaan perhelähtöisen työskentelyn keskiössä on perheen aktiivisen roolin kunnioittaminen, jolloin perhe nähdään lapsen asiantuntijana ja päätöksentekijänä lasta ja perhettä koskevissa asioissa. Tällöin kaikenlainen yhteistyöhön ja lapsen kehitykseen tukemiseen liittyvä arviointi, suunnittelu ja suunnitelmien toteutus tehdään vanhempien kanssa yhdessä, tasavertaisessa yhteistyösuhteessa (Määttä & Rantala 2016). Koska perhe on lapsen elämässä pysyvä vaikuttaja, sillä on siten etuoikeus määrittellä perheen tarvitsemia palveluja sekä omaa osallistumistaan. Perhelähtöinen työ edellyttää avointa ja

luottamuksellista vuorovaikutusta ja perheiden kulttuurisia eroavaisuuksia, erilaisia arvoja, uskomuksia ja selviytymistapoja kunnioitetaan aidosti. (Määttä & Rantala 2016; Goldfarb 2010.) Perhelähtöisyys on siis käsitettävä ja omaksuttava ensisijaisesti asenteena perhettä kohtaan kattaen kaikki yhteistyön ja toiminnan osa-alueet, ei pelkästään joukkona erilaisia kirjallisia toimintatapoja. Perhelähtöinen yhteistyö on prosessi, jossa tarjottava apu määräytyy tuettavan perheen arjen ja tarpeiden mukaan. (Goldfarb ym. 2010; Murray ym. 2008.)

Rantalan (2002) tutkimuksen pohjalta on määritelty perhelähtöisen toiminnan neljä ulottuvuutta, joita ovat tiedon ja vastuun jakaminen, koko perheen hyvinvoinnin huomioiminen, perheen asiantuntijuuden kunnioittaminen sekä vanhempien mielipiteiden kuuleminen ja kysyminen (Määttä & Rantala 2016). Näitä ulottuvuuksia tukevat myös seuraavaksi esiteltävät perheiden asemaa tutkineiden tutkijoiden ajatukset. Avainasemassa perhelähtöisessä lähestymistavassa on tietenkin kaikkien kannalta osallistuva tiimityö ja lasta koskevista asioista päätehtään ja arvioidaan yhdessä eri alojen ammattilaisten ja perheen jäsenten kanssa. Varhaiskasvattajilta vaaditaan siis halukkuutta aidosti kuunnella ja oppia jatkuvasti lisää ammattilaisena. Tämä tarkoittaa sitä, että vanhempien huolenaiheet otetaan vakavasti ja heidän annetaan kertoa tilanteestaan oman asiansa asiantuntijana kohdellen heitä näin ollen tasa-arvoisina yhteistyön osapuolina varhaiskasvattajien kanssa. (Goldfarb ym. 2010; Einarsdóttir & Jónsdóttir 2019.)

Perhelähtöisyyden keskiössä ovat yksilölliset lähestymistavat, sillä samat tavat ei toimi kaikille perheille ja toimintatapoja täytyy aina mukauttaa perheen mukaan. Yhteistyön onnistumisessa ja perheen tarpeisiin vastaamisessa oleellista on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen yhteistyön toteuttaminen, mikä tarkoittaa kaikkien kohdalla opettelua ja tutustumista ja kokeilemista sen mukaan, mikä parhaiten erilaisten perheiden kanssa koetaan toimivaksi (Goldfarb ym. 2010; Sheehey & Sheehey 2007). Lasta koskevia suunnitelmia tehdessä ja toteutettaessa tulee pitää mielessä, että ne ovat kaikille realistiset ja siten selvät ja saavutettavissa. Suunnitelmien ja tavoitteiden eteen työskennellään yhdessä perheen kanssa, eikä niin, että pelkästään ammattilaiset asettavat tavoitteet, joihin perheen tulisi yltyä. (Goldfarb ym. 2010.) Myös Alasuutari (2003, 169) esittää, että

neuvottelevuus tukee myönteistä vanhemmuutta ja yhteistyötä suoria ohjeita enemmän.

Jotta perheen tarpeisiin voidaan vastata, on tärkeää ottaa selvillä, millaista yhteistyötä he toivovat ja huomioida erilaiset elämäntilanteet ja kokemukset yhteistyöstä ammattilaisten kanssa. Tarpeiden ja toiveiden sanoittaminen voi olla perheille joko helppoa tai haastavaa aiempien yhteistyökokemusten kautta tai sen mukaan, onko esimerkiksi puheeksi otettava huoli juuri ilmennyt vai onko se jo pidemmän käsittelyprosessin takainen. (Goldfarb ym. 2010.) Määttä ja Rantalan (2016) mukaan ammattilaisten näkemykset perheestä, sen arjesta ja tarpeista ovat yhteydessä perheen kanssa toteutettavaan yhteistyöhön. Tämän vuoksi ammattilaisten on hyvä olla tietoisia omista arvo- ja uskomuspohjistaan sekä kulttuuritaustoistaan ja näiden vaikutuksesta yhteistyöhön, jotta kaikki kohdattaisiin yhdenvertaisina tarpeineen (Goldfarb ym. 2010). Omista uskomuksista tulee siis tehdä itselleen näkyviä, jotta niiden vaikutusta voi arvioida. Perheiden elettyjen kokemusten kunnioittamisen ei tule jäädä vain hyväksynnän ja kuuntelemisen tasolle, vaan tämä kunnioitus tuodaan myös toteutuksen tasolle osaksi yhteistyötä ja vanhempien osallisuus näkyväksi yhteistyössä. (Goldfarb ym. 2010). Kukin perhe kohdataan yksilöllisesti, ei poikkeavuuteen, moniongelmaisuuksiin, perheen yhteiskunnalliseen asemaan tai kulttuuritaustaan liittyvien stereotyyppien mukaisesti (Määttä & Rantala, 2016).

Teoreettisen tietämyksen ja käytännön yhdistäminen saattaa kuitenkin olla välillä hankalaa, sillä ei voida määrittää yhtä ainuttakaan oikeaa tapaa yhteistyön toteuttamiseksi. On vaikeaa määrittää yleispäteviä toimintatapoja, jotka olisivat välttämättömiä ammattilaisille hyvän yhteistyön edistämiseksi ja jotka sopisivat kaikille perheille kaikissa tilanteissa. Haasteita saattaa ilmetä jo koulutuksen tasolla siinä, miten paljon eriävää terminologiaa esiintyy erilaisten koulutusalojen välillä. (Goldfarb ym. 2010; Sheehey & Sheehey 2007.) Tähän liittyvät myös sellaiset kielimuurit, jotka vallitsevat huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä. Kun ammattilaisten ja vanhempien tietopohjissa ja kokemustaustoissa on eroja, ajatuskentät eivät kohtaa ja yhteistyössä voi olla hankalaa päästä todelliseen ymmärrykseen siitä, mistä keskustellaan ja mistä lähtökohdista. (Sheehey &

Sheehey 2007.) Haasteita yhteistyöhön tuo lisäksi yhteistyösapuolten eri näkemykset perheen ja lapsen parhaasta, jos niistä ei jostain syystä päästä yhteisymmärrykseen.

2.4.2 Asiantuntijuus yhteistyössä

Koulutuksen ja työelämän muutos on muuttanut myös ammatillista kenttää, jolloin ammatin harjoittamisessa on siirrytty kohti ammatillista asiantuntijuutta, mikä merkitsee sitä, että tietämiseen perustuvan osaamisen merkitys kasvaa (Juujärvi, Myyry & Pessa 2007, 10). Tynjälän (2004) mukaan ammatillisilta asiantuntijoilta edellytetään, että he osaavat hankkia tietoa ja luoda uutta tietoa sitä mukaa, kun työn toimintaperusta muuttuu (Juujärvi ym. 2007, 10). Ammatillinen asiantuntijuus on jaettua asiantuntijuutta, sillä uusiin tilanteisiin luodaan toimintamallit yhdessä toisten asiantuntijoiden kanssa (Juujärvi ym. 2007, 10).

Useissa aiemmissa tutkimuksissa vanhemmat ovat varhaiskasvattajien tai muiden perhepalveluiden ammattilaisten kanssa työskennellessään neuvottavan roolissa ja varhaiskasvattajat ovat heitä, joilla on tieto ja valta tulkita ja määritellä puheena olevaa asiaa. Kuitenkin vanhemmat kokevat olevansa perheeseen liittyvissä asioissa juuri niitä, joilla on kyseisellä alueella ensisijaista tietoa ja asiantuntijuutta. (Alasuutari 2003, 167.) Ideaali tilanne olisikin sellainen, jossa perheiden ja ammattilaisten asiantuntijuus voisivat täydentää toisiaan yhteistyösuhdetta rakentaessa. Tällöin voidaan Edwardsin (2010) mukaan puhua relationaalisesta asiantuntijuudesta, jossa vuorovaikutuksen osapuolet luottavat omaan tietoonsa ja ymmärrykseensä sekä tunnistavat ja vastaanottavat myös muiden tarjoamaa tietoa. Siten he osaavat sekä tuoda omaa osaamistaan yhteistyön kentälle, mutta myös vastata toisten tarjoamaan tietoon, ja näin erilaiset tietopohjat voivat rakentaa yhteistä asiantuntijuutta erilaisissa yhteistyösuhteissa (Edwards 2010). Perheiden asiantuntijuus omasta asiastaan onkin erittäin tärkeää yhteistyön kannalta ja vaikka se onkin erilaista asiantuntijuutta kuin ammatillinen asiantuntijuus varhaiskasvattajilla, se ei missään nimessä ole merkityksettömämpää (Alasuutari, 2010).

Yhteistyösuhteen epätasapainositen roolien kuvaamiseen sopivat Aronsso-
nin ja Evaldssonin (1993) vertikaalisen ja horisontaalisen mallin käsitteet (engl.
vertical frame, horizontal frame), joita esimerkiksi Alasuutari (2010) käyttää kasva-
tusyhteistyötä käsittelevässä artikkelissaan. Tässä vertikaalinen kehys kuvastaa
huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön epätasa-arvoisia suhteita yhteis-
työssä asiantuntijuuteen liittyen. Siinä henkilöstön ammatillinen rooli nousee
huoltajien yläpuolelle, sillä tämänkaltaisessa ajattelutavassa huoltajilla ei nähdä
olevan samantasoista asiantuntemusta varhaiskasvattajiin nähden. Horisontaali-
sen mallin on taas tarkoitus kuvastaa tasavertaisempaa yhteistyösuhdetta, jossa
painottuu huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön rinnakkainen asiantun-
tijuus ja huomattava tunnetason läheisyys. (Alasuutari 2010.)

Horisontaalisessa mallissa asiantuntijuus perheen ja lapsen asioista jakau-
tuu perheen ja varhaiskasvattajien kesken, sillä molemmilla on sellaista asiantun-
tijuutta, jotka täydentävät toisiaan. Tällaista varhaiskasvattajien ja huoltajien
vuorottelevaa ja tasavertaista panostusta suhteeseen, jossa yhdistyvät kumman-
kin osapuolen kokemus- ja asiantuntijuusmaailma, painottaa myös Karila
(2006b) onnistuneen yhteistyön kannalta. Edellä mainitut kaksi kehystä eivät
myöskään Alasuutarin (2010) mukaan ole täysin toisiaan poissulkevia, vaan
usein yhteistyösuhteissa on nähtävissä kumpaakin mallia, vaikka toinen niistä
painottuu usein toista enemmän.

Teoreettisia lähtökohtia on nyt käsitelty kasvatusyhteistyön sekä kasvatus-
yhteistyöhön sisältyvän vuorovaikutuksen osalta. Lisäksi teoreettisia lähtökohtia
tarkasteltaessa käsiteltiin perheen asemaa ja asiantuntijuutta kasvatusyhteis-
työssä. Tässä tutkimuksessa halutaan vielä selvittää, miten kasvatusyhteistyö
käytännössä vanhempien kokemana toteutuu.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimustehtävät ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on saada tietoa kasvatusyhteistyöstä vanhempien kokemana. Siten tässä tutkimuksessa on piirteitä fenomenologisesta lähestymistavasta, jossa tutkitaan ihmisten kokemuksia ilmiöstä/asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 34).

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla ollaan kiinnostuneita siitä, miten vanhemmat näkevät kasvatusyhteistyön ja millaisia odotuksia heillä on sen toteuttamisen suhteen päiväkodissa. Usein esille tuodaan kasvatusyhteistyö päiväkodin henkilöstön tai ammattilaisten näkökulmasta, joten nyt olisi mielenkiintoista tietää, miten se avautuu vanhemmille ja perheille. Toisen kysymyksen kohdalla halutaan kartoittaa sitä, miten vanhemmat kokevat heidän odotusten toteutuvan käytännössä ja millaista vuorovaikutusta he kokevat kasvatusasioista keskustellessa. Tutkimuksessa pyritään etsimään vastauksia siihen, kohtaavatko vanhempien mielestä heidän odotuksensa ja päiväkodissa toteutuva käytäntö. Kolmannen kysymyksen avulla tarkoituksena on etsiä vanhempien ajatuksia siitä, mikä kasvatusyhteistyössä ja vuorovaikutuskäytänteissä toimii ja onko heidän mielestään jotain sellaista, mikä voisi parantaa edellä mainittuja tekijöitä.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia odotuksia varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten vanhemmilla tai huoltajilla on kasvatusyhteistyön ja vuorovaikutuksen suhteen?
2. Millaisia kokemuksia perheillä on kasvatusyhteistyöstä käytännössä?
3. Millaisia kehityskohteita kasvatusyhteistyössä ja vuorovaikutuksessa mahdollisesti on?

3.2 Tutkittavat

Tutkimuksen kohderyhmä koostui seitsemästä yksityishenkilöistä, jotka ovat varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten huoltajia. Haastateltavat olivat Keski- ja Länsi-Suomen alueilta. Jos huoltajia on kaksi, toivottiin heidän kummankin

osallistuvan haastatteluun, mutta haastattelu voitiin toteuttaa myös vain toisen huoltajan läsnä ollessa. Kaksi haastattelua toteutettiin parihaastatteluna ja loput kolme olivat yksilöhaastatteluita. Haastateltaviin oltiin yhteydessä ensin puhelimen välityksellä kysyttäessä haluavatko he osallistua tutkimukseen ja annettaessa heille ensimmäiset tiedot tutkimuksen tarkoituksesta ja sisällöstä. Lisätiedot haastateltaville lähetettiin sähköpostin kautta.

3.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston kerääminen

Tutkimuksen lähtökohtana on laadullinen tutkimus. Tyypillistä laadullisessa tutkimuksessa on syvällisen ymmärryksen saaminen erilaisista asioista (Patton 2002, 48-49). Laadullinen tutkimus sopii tilanteisiin, kun tutkitaan ihmisten kokemuksia asioista ja ilmiöistä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 34). Laadullista tutkimusta kuvaillaan usein ymmärtäväksi tutkimukseksi, koska laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ja selittämään tutkittavaa ilmiötä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 28.) Laadullisessa tutkimuksessa tiedon keruun instrumenttina hyödynnetään ihmistä. Tutkijat luottavat tutkittavan vastauksiin ja tutkittavan antamaa tietoa käytetään tutkimuksessa. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.) Tässä tutkimuksessa tutkijat kunnioittivat haastateltavien vastauksia ja vastaukset myös nauhoitettiin, jotta vastaukset eivät vääristyisi.

Laadullisessa tutkimuksessa myös tutkimusjoukon valinta tapahtuu tyypillisesti tarkoituksenmukaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 164) niin kuin tässäkin tutkimuksessa. Hirsjärvi ja Hurme (2014, 59) käyttävät samasta tutkimusjoukon valinta tavasta nimitystä harkinnanvarainen näyte. Harkinnanvaraisella näytteellä on mahdollisuus saada syvällisempää tietoa ilmiöstä. Haastateltavat valitaan sen mukaan, joilla tiedetään jo olevan tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi & Hurme 2014, 59.) Tässäkin tutkimuksessa haastateltavat on valittu sillä perusteella, että heillä on tietämystä tutkittavasta aiheesta.

Aineisto kerättiin kertatutkimuksena, eli haastattelut tehtiin kertaluontoisesti. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna eli teemahaastatteluna. Jotta saataisiin haastateltavien vastauksista mahdollisimman valideja,

valittiin aineistonkeruumenetelmäksi haastattelu. Haastattelussa myönteisenä puolena on joustavuus. Joustavuus tarkoittaa Tuomen ja Sarajärven (2009, 73) mukaan haastattelutilanteessa muun muassa sitä, että haastatteliija voi toistaa ja selventää haastattelu kysymyksiä sekä oikaista väärinkäsityksiä ja käydä samalla keskustelua haastateltavan kanssa. Joustavuudella tarkoitetaan laadullisessa tutkimuksessa myös kysymysjärjestyksen esittämisen vapaa valintaisuutta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Tämän takia täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että teema-haastattelut eivät ole välttämättä aina yhdenmukaisia ja täysin samaa sias ajavia (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää saada paljon tietoa kysytystä aiheesta. Tämän takia on tyypillistä lähettää kysymyksistä ja aiheesta jo etukäteen haastateltaville tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Haastattelukysymyksistä ja aiheesta lähetettiin tietoa haastateltaville jo etukäteen ennen haastattelutilannetta, jotta he pystyisivät valmistautua paremmin. Näin pyrittiin varmistamaan, että tutkijoilla olisi analysointia varten käytettävänä mahdollisimman laaja aineisto tutkittavasta ilmiöstä.

Aineisto kerättiin haastattelutilanteissa keväällä helmi-maaliskuussa vuonna 2020. Haastattelutyypinä tässä tutkimuksessa käytettiin teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Teemahaastattelun kautta kerätty aineisto on yleensä hyvin runsas, joten sen kautta voidaankin ymmärtää tutkittavaa ilmiötä syvällisemmin (Hirsjärvi & Hurme 2014, 135 ; Hirsjärvi ym. 2009, 164). Haastattelussa edettiin kantavien teemojen mukaan ja näihin teemoihin valittujen tarkentavien kysymysten avulla. Ihmisten tulkinnat asioista ja heidän antamat merkitykset asioille ovat keskeisessä osassa teemahaastattelussa ja haastattelussa pyritään löytämään mahdollisimman tarkoituksenmukaisia vastauksia tutkimusaiheen näkökulmasta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Tämän vuoksi kysymykset oli mietitty valmiiksi tarkkaan ennen kuin haastattelut tehtiin.

Haastattelutilanteet olivat yksilö- tai parihaastatteluita ja ne toteutettiin ja nauhoitettiin haastateltavien kotona. Varasimme haastatteluihin aikaa noin 30 minuuttia. Haastattelut etenivät tutkimuskysymyksiin pohjautuvien alustavien, mutta avoimien haastattelukysymysten mukaan ja ne lähetettiin haastateltaville ennen varsinaista haastattelua sähköpostitse. Ennen haastattelua varmistettiin,

että haastateltavat ymmärtävät haastattelussa ja tutkimuksessa esiintyvän käsitteistön tutkimuksessamme määritellyllä tavalla, jotta aineisto on vertailukelpoista tutkimuskysymyksiin nähden.

3.4 Tutkimusaineiston analyysi

Kerätty tutkimusaineisto litteroitiin eli äänitallenteet puhtaaksikirjoitettiin tekstimuotoon. Litteroinnin sanatarkkuus katsottiin sen mukaan, mikä tutkimuksen kannalta oli olennaista kirjoittaa, esimerkiksi turhia täytesanoja kuten *”niinku”* tai *”tota”* jätettiin osittain pois. Tätä seurasi aineiston analyysivaihe, jossa hyödynsimme sisällönanalyysin keinoja. Sisällönanalyysi on laadulliselle tutkimukselle ominainen tekstianalyysi, jossa keskeistä on tuoda esiin aineistossa esiintyvät merkitykset. Merkityksiä etsitään aineistosta keskittyen tutkimuskysymysten rajaamaan aiheeseen ja siitä pyritään löytämään kaikki oleellinen tieto esimerkiksi luokittelun, tyypittelyn tai teemoittelun kautta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91-93.)

Tässä tutkimuksessa menetelmänä oli teoriaohjaava sisällönanalyysi. Tuomen ja Sarajärven (2018, 94, 98) mukaan teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä ei ole varsinaista teoriaa, jota vasten tutkittavaa ilmiötä verrataan tai teoreettisia raameja, joihin tutkimuksen tuloksia sovitetaan, mikä erottaa sen itse teorialähtöisestä sisällönanalyysistä. Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aineiston ehdoilla aineistolähtöisen sisällönanalyysin tapaan, mutta sitä ohjaa kuitenkin ennalta muodostettu käsitteistö ja se, mitä aiheesta jo tiedetään (Tuomi & Sarajärvi 2018, 94, 98). Tämän tutkimuksen analyysimenetelmät muistuttavat siis aineistolähtöisen sisällönanalyysin menetelmiä, mutta sen pohjan muodostivat kasvatusyhteistyöhön liittyvät käsitteet.

Tämän tutkimuksen analyysissä aineistosta etsitään viitteitä kasvatusyhteistyöhön liittyviin käsitteisiin tutkimustehtävään pohjautuen ja tarkoitus on tätä kautta kulkea empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95, 97, 112). Tällaisessa analysointitavassa saattaa kuitenkin olla ongelmia, jotka on hyvä huomioida. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 96)

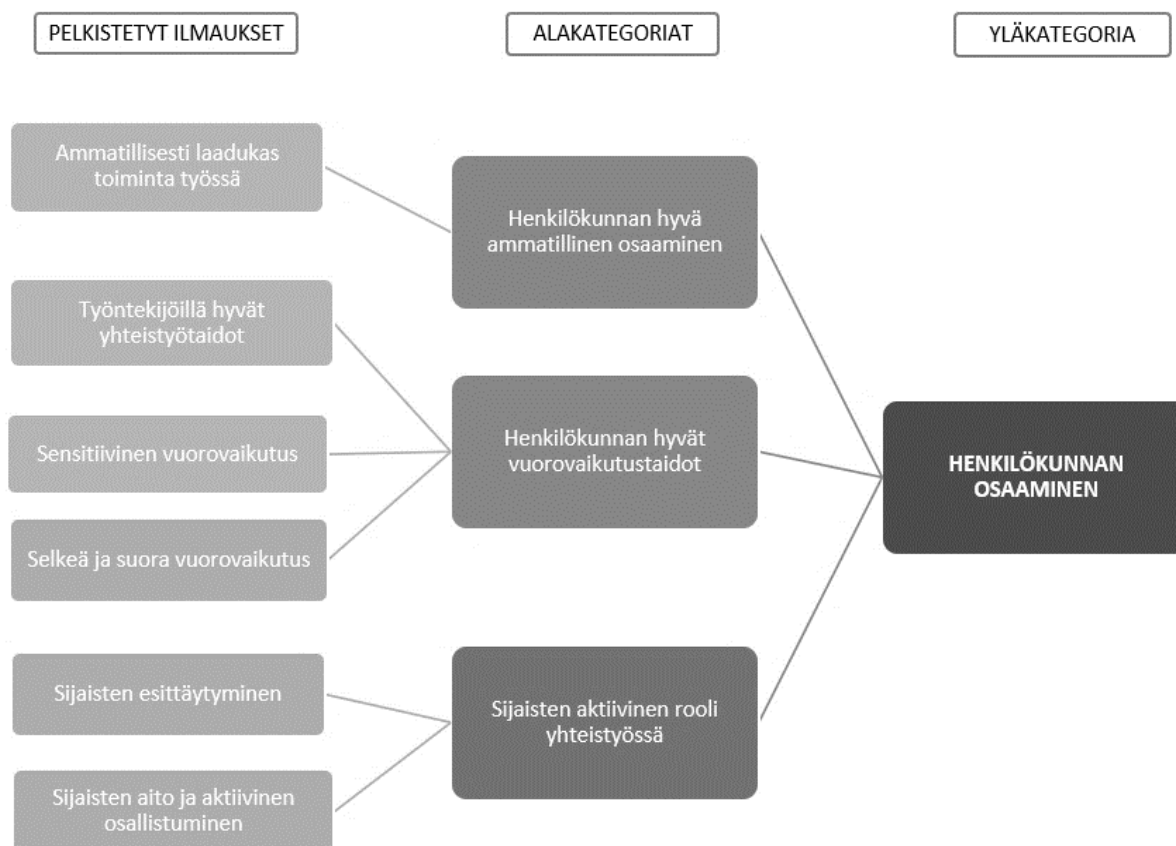
huomauttavat kyseisen analyysimenetelmän ongelmasta, joka koskee tutkijoiden mahdollisten omien ennako-oletusten vaikutusta tällaisen analyysin kulkuun. Tutkijan on pohdittava, ohjaavatko tai vääristävätkö ne analyysia vai eteneekö analyysi puhtaasti haastateltavien antamien tietojen perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96).

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin menetelmiä hyödyntävän analyysin toteutus on Miles'n ja Hubermanin (1994) mukaan kolmivaiheinen prosessi, jossa aineisto jaetaan kolmeen vaiheeseen. Niitä ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja aineiston abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.) Tämän tutkimuksen aineiston litteroinnin ja sen sisältöön perehtymisen jälkeen analyysiprosessi aloitettiin litteroidun aineiston pelkistämällä. Tässä vaiheessa aineisto pilkotaan osiin tutkimustehtävän kannalta olennaisiin yksittäisiin ilmauksiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109). Tutkimuksen aineistosta etsittiin kaikki kasvatusyhteistyötä ja -vuorovaikutusta ja siihen liittyviin odotuksiin, asenteisiin, onnistuneisiin kokemuksiin ja haasteisiin sekä kehittämiskohteisiin viittaavat maininnat. Aineistosta alleviivattiin edellä mainitut kohdat ja merkittiin symbolein, minkä jälkeen ne jaoteltiin aihepiireittäin (Taulukko 1.).

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus
“Odottaa ja olettaa, että ne olisi vuorovaikutustaitoisia ja niillä olisi hyvät yhteistyötaidot ja sosiaaliset taidot” (Vastaja 3)	Työntekijöillä hyvät yhteistyötaidot
“Aika paljon sellaista empatiaa ... saa olla semmoinen aika herkkäkin se vuorovaikutus” (Vastaja 3)	Sensitiivinen vuorovaikutus
“Sellainen suora vuorovaikutus.” (Vastaja 3) “Ja että ollaan johdonmukaisia ja selkeitä.” (Vastaja 5)	Selkeä ja suora vuorovaikutus

Taulukko 1. Esimerkki aineiston pelkistämisestä

Analyysin toisessa vaiheessa edellä mainitut ilmaisut yhdisteltiin erilaisiin kategorioihin, jotka lisäksi nimettiin aihepiirin mukaan (Kuvio 1.). Tässä on kyse analyysin toisesta vaiheesta, klusteroinnista, jossa pelkistetyistä ilmauksista muodostetaan samankaltaisten aihepiirien mukaan alakategorioita, mikä luo pohjan analyysin seuraavalle vaiheelle, abstrahoinnille (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110-111). Kolmanteen vaiheeseen edetessä alakategorioita yhdistellään yläkategorioiksi ja näitä edelleen pääkategorioiksi ja tarkoituksena on, että näiden aineistosta muodostettujen kategorioiden avulla voidaan lopulta vastata tutkimustehdävään ja -kysymyksiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155, 127). Näiden yläkategorioiden muodostamista ohjasivat tässä tutkimuksessa teoriaohjaavan sisällönanalyysin tapaan jo aiempien tutkimusten perusteella syntyneet kasvatusyhteistyöhön liittyvät käsitteet (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98). Tällaisen kategorisoinnin avulla on tarkoitus tunnistaa aineistosta ne asiat, joista tutkimuksen kannalta ollaan kiinnostuneita.

Kuvio 1. Esimerkki aineiston kategorisoinnista.

3.5 Eettiset ratkaisut

Kaikissa tutkimusprosessiin liittyvissä vaiheissa tulisi pohtia eettisyyteen liittyviä kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150). Hyvän tutkimuksen piirteinä voidaan pitää muun muassa johdonmukaisuutta, puolueettomuutta sekä eettistä kestävyyttä, jolla tarkoitetaan tutkimuksen laadukasta toteuttamista (Tuomi & Sarajärvi 2009, 126-127). Tutkimusta tehdessä erityisen tärkeää on, että tutkija on eettisesti sitoutunut tutkimuksen tekemiseen. Se on yksi hyvän tutkimuksen tunnuspiirteistä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 127.)

Eettisen perustan ihmisiä tutkivalle tutkimukselle muodostavat ihmisoi-keudet. Tutkittavien suojaan kuuluu monia erinäisiä asioita (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155.) Ensimmäisenä tutkittavien suojaan kuuluu se, että tutkija selittää tutkittavalle ymmärrettävästi tutkimuksen tarkoituksen, tavoitteet ja mahdolliset riskit. Tutkittavan tulee tietää mistä tutkimuksessa on kyse. Tutkittavalle on myös selvästi osoitettava se, että tutkimus on vapaaehtoista ja mahdollista keskeyttää missä vaiheessa tutkimusta hyvänsä, myös jälkikäteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155, 156.) Tutkimuksen toteuttamisessa myös olennaista on tutkittavan oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaaminen. Tutkimustiedot ovat luottamuksellisia, joten tutkittavista saatuja tietoja ei käytetä muuhun kuin tutkimukseen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 156.). Haastateltavat jäävät myös tutkimuksessa nimettömiksi ja heidän tiedot anonymisoidaan. Tutkijan on ehdottomasti toimittava vastuuntuntoisesti ja noudattaa lupaamiaaan sopimuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 156.) Tässä tutkimuksessa nämä edellä mainitut tutkittavan suojaan kuuluvat asiat huomioidaan ja otetaan käytäntöön.

Tutkimukseen osallistuvien anonymiteettia suojeltiin korvaamalla heidän sekä aineistossa esiintyvät nimet peitenimillä tulosten raportoinnissa. Tarkkoja henkilötietoja ei ollut tarvetta kysyä ja haastatteluaineistossa esiintyvät muutama tunnistettavat henkilöllisyystiedot poistettiin raportointivaiheessa. Näin huolehdittiin, että esimerkiksi haastatteluissa ilmenneistä tilannekuvauksista ei tullut tunnistettavia. Kaupungeilta ei kerätty tutkimuslupia, koska haastateltavat ovat yksityishenkilöitä ympäri Suomea. Samasta syystä myös tunnistettavuus on

erittäin heikkoa ja vastaukset eivät myöskään kohdistu suoraan yksittäiseen kasvattajaryhmään tietyssä kaupungissa tai päiväkodissa. Ennen haastattelutilanetta tutkittaville annettiin kuitenkin tietosuojalomake ja suostumuslomake allekirjoitettavaksi, jotta molemmat osapuolet ovat tietoisia tutkimuksen käytänteistä, tavoitteista ja toteuttamisesta.

Haastattelutilana toimi haastateltavan valitsemana heidän kotinsa, joissa mahdollistui avoimet ja luottamukselliset keskustelut ilman häiriötekijöitä. Haastattelukysymykset laadittiin siten, että ne olivat kaikille osapuolille selkeitä ja ymmärrettäviä ja ennen haastattelun alkua varmistettiin, että haastattelevat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla haastattelijoiden kanssa. Haastattelun jälkeen haastateltavien anonymiteettia suojeltiin säilyttämällä haastatteluaineisto turvallisessa ja suojatussa tilassa asianmukaisella tavalla. Aineiston litteroinnin jälkeen äänitteet poistettiin.

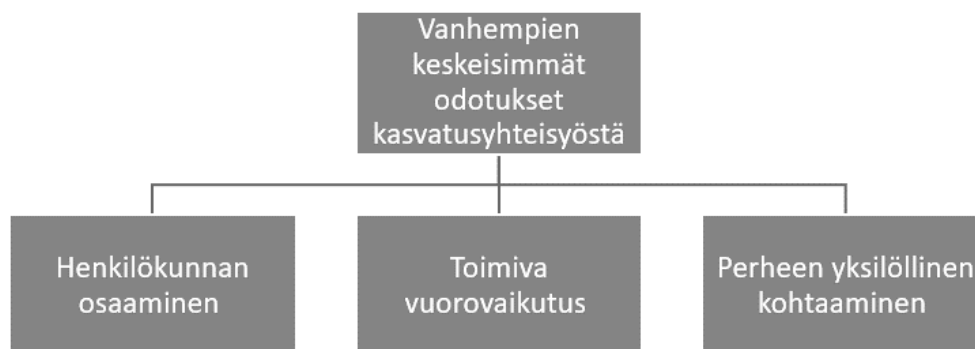
Tässä tutkimuksessa aineisto ja tulokset raportoitiin mahdollisimman puolueettomasti ja haastateltavien vastauksia kunnioittaen. Tuomen ja Sarajärven (2018, 160) mukaan aineiston raportointi vaiheessa on tärkeää, että tutkija tarkastelee aineistoa luotettavasti ja puolueettomasti siten, että tutkija ei tuota tietoa valheellisesti eikä vääristä tietoa omien ennakko-oletustensa kautta. Tutkimuksen työstämisen päätyttyä kaikki kerätty aineisto ja haastateltaviin liittyvät tiedot poistettiin.

4 TULOKSET

Tässä osiossa esitellään tutkimuksen keskeiset tulokset tutkimuskysymyskohtaisesti. Ensin käsitellään vanhempien ja huoltajien odotuksia kasvatusyhteistyöstä ja sen jälkeen heidän kokemuksiaan. Kasvatusyhteistyöhön liittyviä kokemuksia on tässä käsitelty sekä onnistumisten että haasteita tuottavien tekijöiden kautta. Lopuksi tarkastellaan vanhempien kehitysideoita ja -kohteita kasvatusyhteistyötä koskien.

4.1 Vanhempien odotuksia kasvatusyhteistyöstä

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla kysyimme haastateltavilta heidän odotuksiaan kasvatusyhteistyötä kohtaan. Haastateltavien vastauksista heidän odotuksilleen kasvatusyhteistyöstä nousi kolme keskeistä tekijää. Nämä olivat henkilökunnan osaaminen, toimiva vuorovaikutus kasvatusyhteistyössä ja perheiden yksilöllinen kohtaaminen.

Kuvio 2. Vanhempien keskeisimmät odotukset kasvatusyhteistyöstä.

Henkilökunnan osaamiseen liittyvät asiat korostuivat yhtenä asiana haastateltavien vastauksissa kysyttäessä heiltä odotuksia kasvatusyhteistyötä kohtaan. Henkilökunnan osaamiseen sisältyi hyvä ammatillinen osaaminen, hyvät vuorovaikutustaidot sekä sijaisten aktiivinen rooli.

Haastateltavat odottivat kasvatusyhteistyöltä sitä, että henkilökunnalla olisi ammatillista osaamista. Odotuksen henkilökunnan ammatilliseen toimintaan ja asiantuntijuuteen työssä korostuivat erityisesti (Vastaja 3) vastauksissa. Vastaja 3 myös mainitsi itsekin toimineensa varhaiskasvatuksen opettajan tehtävissä. Odotukset ammatillisesta osaamisesta näkyivät muun muassa seuraavassa aineistolainauksessa.

”Lastentarhanopettajista on odotukset aina vähän korkeammalla tai ajattelee, että kun niillä on sitten se pedagoginen näkemys myös, mutta yhtä lailla arvostan lastenhoitajiakin ja jotenkin ajattelen, että niilläkin on se vahva ammatillinen näkemys lapsen kasvusta ja kehityksestä” (Vastaja 3)

Vanhempien odotuksena kasvatusyhteistyön perustana oli lisäksi henkilökunnan hyvät vuorovaikutustaidot. Varhaiskasvatuksen henkilökunnalta odotettiin yhteistyötaitoja, sensitiivistä vuorovaikutusta sekä selkeää ja suoraa vuorovaikutusta. Tämä näkyy seuraavassa aineistolainauksessa.

”Odottaa ja olettaa, että ne olisi vuorovaikutustaitoisia ja niillä olisi hyvät yhteistyötaidot ja sosiaaliset taidot” (Vastaaja 3)

Yhtenä henkilökunnan osaamiseen liittyvänä tekijänä oli sijaisten aktiivinen rooli. Myös sijaisilta odotetaan toimeen tarttuvaa ja vastuullista työtettä vaikka he saattavat olla ryhmässä lyhyen aikaa. Pelkistetyistä ilmauksista sijaisten roolista nousi kaksi asiaa; sijaisten esittäytyminen sekä sijaisten aito ja aktiivinen osallistuminen. Tämä asia näkyi erään vanhemman vastauksissa seuraavasti.

”Sijaisten ei tarvi tuntea lapsia samalla tavalla (kuin vakituinen henkilökunta), eikä tietää asioista, mutta kyllä heidän pitäis päivän asioista tietää, jos on päivän lapsen kanssa ollut.” (Vastaaja 5)

Toisena keskeisenä tekijänä vanhempien odotuksista kasvatusyhteistyöstä korostui **toimiva vuorovaikutus**. Toimiva vuorovaikutus on todella keskeisessä osassa, kun ajatellaan vuorovaikutussuhdetta, jossa ollaan päivittäin tekemisissä. On todella tärkeää, että vuorovaikutus on mutkatonta. Vanhemmille on tärkeää saada tietää oman lapsensa arjesta päiväkodissa ja sen takia myös vanhemmilla on kasvatusyhteistyössä odotuksia säännöllisen tiedonannon ja kuulumisten vaihdon suhteen. Haastateltavien odotuksena toimivan vuorovaikutuksen takaamiseksi oli lisäksi panostaminen laadukkaaseen vuorovaikutukseen, jonka ajateltiin tukeutuvan molemminpuoliseen kunnioitukseen, luottamuksena toimintaan ja henkilökuntaan, rehellisyytenä vuorovaikutuksessa sekä avoimuutena vuorovaikutuksessa. Tämä ilmenee seuraavasta aineistolainauksesta.

”Avoimesti kumpikin osapuoli kertoo, että jos on jotakin siinä lapsiin liittyvää asiaa ... mahdollisimman avointa ... se yhteistyö.” (Vastaaja 4)

Perheen yksilöllinen kohtaaminen korostui myös vastauksista yhdeksi keskeiseksi tekijäksi kasvatusyhteistyön odotuksissa. Vanhempien odotuksiksi perheen yksilöllisen kohtaamisen alle muodostui kaksi alaluokkaa, jotka olivat lapsen hyvinvointi päiväkodissa ja perheen tarpeiden huomioiminen. On todella

luontevaa, että vanhempien odotukset koskevat lapsen hyvinvointiin päiväkodissa. Vanhemmat kertoivat muun muassa näin:

”Että lapsen on hyvä ja turvallista olla siellä päiväkodissa” (Vastaja 3)

”Lapset tunsivat mahdollisimman pian päiväkodin turvalliseksi paikaksi, pystyivät olla siellä omia itsejään...” (Vastaja 1)

Vanhempien odotukset lasten hyvinvoinnista koskivat turvallisuutta, pärjäämistä ja lapsen aitoa kohtaamista. Toinen alaluokka perheen yksilöllisessä kohtaamisessa oli vanhempien odotuksia perheen tarpeiden huomioimisessa. Vanhempien odotukset koskivat perheen toiveiden kuulemiseen ja perheen arjen helpottamiseen.

4.2 Vanhempien kokemuksia kasvatusyhteistyöstä

Toisen tutkimuskysymyksen avulla otettiin selvää, millaisia käytännön kokemuksia vanhemmilla tai huoltajilla on kasvatusyhteistyön suhteen varhaiskasvatuksen piiristä. Yhteistyökokemuksista löytyi sekä onnistumisia että haasteita, joista onnistumisia oli haastatteluissa kuvailtu määrällisesti hieman enemmän. Tämän tutkimuskysymyksen yhteydessä selvitettiin myös, kohtasivatko vanhempien tai huoltajien yhteistyö ja vuorovaikutusodotukset käytännössä, ja niitä käsitellään onnistumista tukevissa tekijöissä (luku 4.2.1).

4.2.1 Onnistunutta kasvatusyhteistyötä tukevia tekijöitä

Haastattelujen perusteella hyvään ja onnistuneeseen kasvatusyhteistyöhön pystyttiin liittämään neljä isoa teemaa, joiden ympärille yhteistyö rakentuu. Niitä ovat perhelähtöisyys, päiväkodin viestintä ja toiminnan näkyvyys, yhteisen tehtävän eteen toimiminen sekä henkilökunnan luottamusta herättävä työote.

Kuvio 3. Onnistunutta kasvatusyhteistyötä tukevia tekijöitä

Perhelähtöisessä lähestymistavassa painottui perheen kokonaisvaltainen yksilöllisyyden huomioon ottaminen. Haastattelujen perusteella kasvatusyhteistyötä tukevat perheiden kohtaaminen aidosti, heidän toiveidensa kuuleminen ja toteuttaminen niin pienissä arjen tilanteissa kuin pidemmälläkin aikavälillä sekä henkilökunnan osoittama kiinnostus perheen tarpeita, hyvinvointia ja aiempia yhteistyökokemuksia kohtaan. Edellä mainittu näkyi vastauksista muun muassa näin:

“Se on ollut kiva, että ne (päiväkodin henkilökunta) on tullut kotiin ja ne on vähän niin kuin ollut kiinnostuneita meidän perheestä ja meidän perheen tavoista, niin jotenkin se on ollut sellainen hyvä aloitus ja lähtökohta.” (Vastaaja 3)

Haastateltavat nostivat perhelähtöisyyteen liittyen esille lapsen yksilöllisten tarpeiden ja hyvinvoinnin huomioimisen. Päiväkodissa työskentelevien tuttuja ja vakituisten aikuisten merkitys lapselle on tärkeä, sillä vanhemmat ja huoltajat kokivat, että lapsen pärjääminen päiväkodissa vaikuttaa vahvasti myös yhteistyösuhteeseen. Tämä näkyi seuraavassa aineistolainauksessa.

“Lapset on päässyt sinuiksi sen päiväkodin kanssa. Ja ne lapset tuntevat turvallisuutta niin se vaikuttaa niin kun aikuisiinkin. Sen turvallisuuden tunteen luominen on varmaankin pohja.” (Vastaaja 1)

Päiväkodin viestintään ja toiminnan näkyvyyteen kuuluvat sujuva vuorovaikutus ja pedagogiikan näkyväksi tekeminen vanhemmille. Haastattelujen perusteella sujuvan vuorovaikutuksen kannatteleva pohja on avoin keskusteluyhteys puolin ja toisin. Hyviin yhteistyökokemuksiin kuului päivittäisistä kuulumisista

kertominen avoimesti ja siten, että lapsen kuulumisista ja päivästä tuli riittävä kuva. Lisäksi sujuvuutta edistää haastattelujen perusteella tiedon kulkeminen ongelmitta ja tarpeeksi ajoissa, mikä koskee niin virallisempaa informointia tiedotteiden muodossa kuin lapsista kerrottavia päivittäisiä kuulumisia. Päivittäisten kuulumisten suhteen haastateltaville oli tärkeää, että päiväkodissa henkilökunnalla on kaikilla lapsesta ajankohtaista tietoa ja se kulkee vaivatta varhaiskasvattajalta toiselle ja sitä kautta myös vanhemmille ja huoltajille. Tätä tulosta tukee seuraava vanhemman kommentti.

”Jos ei oo sama hoitaja, joka on hoitanu lasta päivän, niin ne (muut hoitajat) kyllä tietää aika hyvin kuitenkin, mitä siellä on tapahtunut.” (Vastaja 4)

Haastateltavien vastauksissa painottui myös toiminnan näkyväksi tekemisen tärkeys ja tämä nostettiin esille erityisesti kuvien ja viestien lähettämisen muodossa varsinkin yhteistyön alkuvaiheessa. Lisäksi yhteistyön kannalta positiivisena kokemuksena on koettu perheen ja päiväkodin yhteiset tapahtumat. Mainintoja tuli myös siitä, että kuvia ja viestejä toiminnasta on ollut mukava saada myös alkuvaiheen jälkeenkin. Esimerkiksi Vastaja 4 kertoi, miten lapsen pärjäämisestä ja päiväkodin toiminnasta jaetut viestit ja kuvat päivän aikana ovat vahvistaneet luottamusta yhteistyösuhteessa.

”Kun meidän lapset alotti päiväkodin, niin mä arvostin ihan hirveesti sitä, että sieltä tuli päiväkodista kesken kaiken viestiä ja kuvia, ... että hei täällä lapsilla menee hyvin. Niin siitä tulee itellä semmonen tosi luottavainen olo ja tulee semmonen olo, että oikeesti ne haluaa, että myös mulla äitinä on hyvä olla siellä töissä.” (Vastaja 4)

Kolmas onnistunutta yhteistyötä tukeva tekijä on haastattelujen perusteella **yhteisen tehtävän eteen toimiminen**, johon sisältyy yhteistyötoiminnan yhteinen päämäärä, sitä mukaa rakentuva tiivis yhteistyösuhde ja tasavertaiset roolit yhteistyössä kaikkien osapuolten kesken. Toiminnan yhteinen päämäärä ja tiivis yhteistyösuhde näyttäytyivät usein yhdessä haastateltavien vastauksissa.

”Meistä on tullut sellaisia tietyllä tavalla ystäviä, koska meillä on niin sellainen yhteinen juttu.” (Vastaja 3)

”Kumminkin se on yhteistä se kasvatus.” (Vastaja 1)

Joissain tapauksissa yhteistyö suhde oli edennyt ystävyysuhteen kaltaiseksi tai sen kerrottiin olevan todella tiivistä ja päiväkotia pidettiin kuin *“toisena kotina”* (Vastaja 2). Tiivis yhteistyö koettiin lähes kaikkien haastateltavien kohdalla yhdeksi tärkeäksi kasvatusyhteistyötä lujittavaksi tekijäksi, mutta ystävyysuhteen tasolle edennyt yhteistyö suhde ei ole edellytys hyvälle kasvatusyhteistyölle. Esimerkiksi Vastaja 6 ei kokenut välttämättömäksi kovin tiivistä tai ystävyysuhtemaista yhteistyösuhdetta, mutta silti hänen kokemuksensa yhteistyöstä olivat olleet onnistuneita ja toimivia.

“Toisten kanssa tulee enemmän juteltua ja puhuttua muistakin asioista, että tavallaan se on sellaista tuttavallista niin kun yli kasvatusrajojen” (Vastaja 1)

“Ei liikaa (viittaa yhteistyösuhteen tiiviyteen), mutta jos on jotain, mitä pitää infota, niin sit infotaan.” (Vastaja 6)

Riippumatta yhteistyösuhteen tiiviydestä, pitkäaikainen yhteistyösuhde oli kuitenkin sellainen tekijä, joka useamman haastateltavan mukaan vaikuttaa yhteistyön laatuun positiivisesti. Tärkeintä on se, että odotukset kasvatusyhteistyöstä tulevat täytetyksi. Nämä tulokset pohjautuvat seuraaviin aineistolainauksiin.

“Ja vaikuttaa just jos on ollut tosi pitkään yhteistyössä. Meillä on ollut yks hoitaja, jonka kanssa mää oon ollut sen täyden kaksi vuotta, ... niin sen kanssa on paljon helpompi keskustella asioista.” (Vastaja 4)

“Avointa kasvatusyhteistyötä on toivottu ja se on toiminut. ... Kyllä meillä odotukset ja kokemukset on ollut yhdensuuntaisia.” (Vastaja 5)

Haastateltavat kokivat oleellisena myös sen, että henkilökunnalla on keskenään yhtenäiset näkemykset kasvatuskäytännöistä ja toimintatavoissa ja siitä, miten yhteistyötä toteutetaan. Vastaja 1 toi esille, että sijaisten tai vaihtuvien työntekijöiden kanssa näkemyseroja on ollut useammin, mutta pitkään jatkuvissa yhteistyösuhteissa ja tuttujen työntekijöiden kanssa yhteistyö on toiminut parhaiten; *“Niillä on ollut yhtenäinen linja kyllä”*.

Yhteisen tehtävän eteen toimimiseen liittyen yksi onnistumisen tekijä on tasavertaisuus kasvatusyhteistyössä. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat arvostaneet myös perheen näkemyksiä ja asiantuntijuutta sekä kunnioitus on ollut haastateltavien mielestä molemminpuolista. Tämä edistää haastateltavien mukaan rakentavaa vuorovaikutusta myös haasteista keskusteltaessa.

”Kyllä me ollaan samalla viivalla. Kun tulee asioita, mitä lapsella vaikka on kehitettävää ja muuta, niin niistä mun mielestä sanotaan tosi rakentavasti. ... Mun mielestä se on tärkeä asia, että ollaan tasa-arvoisia.” (Vastaja 5)

”Kyllä se (yhteistyö) on ihan semmosta tasa-arvosta. ... Puolin ja toisin kuunnellaan.” (Vastaja 7)

Neljäs merkittävä onnistumisen tekijä kasvatusyhteistyössä on haastattelujen perusteella **henkilökunnan luottamusta herättävä työote**. Siihen kuuluvat aito ja välittävä vuorovaikutus sekä auttamisvalmius ja herkkyys kuunnella perheen tarpeita, joka tukeutuu seuraaviin aineistolainauksiin.

”Yhteistyö ja vuorovaikutus on ollut erittäin lämmintä ja jotenkin minulle on välittynyt sellainen fiilis, että ne niin kun oikeasti välittää meidän lapsesta ja ne on tosi aitoja... ja että ne oikeasti tekee siis niin sydämellään sitä työtä.” (Vastaja 3)

”Tuntuu, että ne hoitajat yhdessä iloitsee niistä lasten onnistumisista ja ne kertoo niistä avoimesti.” (Vastaja 4)

Lisäksi asioihin ja ongelmiin tarttuminen asianmukaisesti sekä ratkaisujen aktiivinen etsiminen ja toteuttaminen oli tärkeää haastateltavien mielestä onnistuneen kasvatusyhteistyön kannalta. Vastuun ottaminen haastavistakin tilanteista ja niistä avoimesti keskusteleminen toi tunteen, että henkilökuntaan ja heidän toimintaansa voi luottaa. Luottamuksen tunnetta yhteistyössä pidettiin tärkeänä ja se mainittiin useissa haastatteluissa kasvatusyhteistyön suhteen onnistumisen kokemuksena. Se näkyi muun muassa seuraavassa aineistolainauksessa.

”Ja mun mielestä taas on tosi tärkeä, että tämmöset asiat (mokat sekä pienet ja isot sattumukset) päiväkodin henkilökunta kertoo kotia. Mun mielestä se herättää luottamusta. ... Meillä se on toiminut hyvin, että jokaisesta on kerrottu jos on jotain pientäkin sattunut. ... Mun mielestä hyvässä vuorovaikutus- ja kasvatusyhteistyössä on luottamus.” (Vastaja 5)

4.2.2 Kasvatusyhteistyössä koetut haasteet

Kasvatusyhteistyössä onnistumisten lisäksi havaittiin joissakin asioissa olevan haasteita. Osa-alueet, joilla haasteita oli, liittyivät ympäristöön ja toimintatapoihin, työntekijäsuhteisiin sekä vuorovaikutukseen.

Haasteet ympäristössä ja toimintatavoissa liittyivät kiireiseen ympäristöön, erilaisiin kasvatusnäkemys tai tapaturmiin päiväkodissa. Tässä

kiireisellä ympäristöllä tarkoitetaan lähinnä sitä, että perheen puolesta vuorovai-
kutis on kiireistä, kun pikaisesti viedään ja haetaan lapset päiväkodista. Toi-
saalta yksi haastateltavista kertoi, että aamuisin yhteistyö on kiireistä, mutta ilta-
päivisin on taas enemmän aikaa jutella asioista henkilökunnan kanssa. Yksi esi-
merkki erilaisista kasvatustähtäyksistä liittyi henkilökunnan ja vanhempien
ristiriitaisiin ajatuksiin ulkoilusta (sitaatti 1). Viimeisenä ongelmana toimintata-
voissa oli tapaturmat päiväkodissa, joka oli koettu haasteena kasvatusyhteis-
työssä. Tapaturmat saattavat jättää luottamukseen kolhun (sitaatti 2).

Sitaatti 1 "Tosi usein sellainen tilanne, että ne ei ollut mennyt ulos ollenkaan päivän ai-
kana ja itse pidän sitä todella tärkeänä." (Vastaja 3)

Sitaatti 2 "... just tuollaiset puhtatapaukset ja muut, jotka sitten vähän jättää semmoi-
sen fiiliksen. (Haastattelija: Kolhun?) Nii." (Vastaja 1)

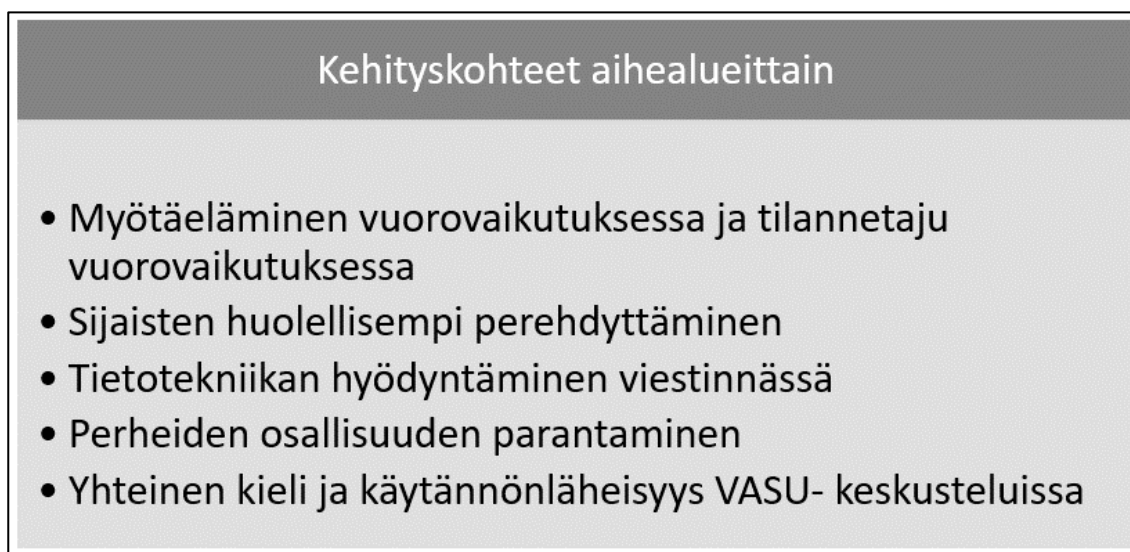
Haastateltavat mainitsivat **työntekijäsuhteissa** olleen haasteita. Ne ilmenivät
vaihtuvana henkilökuntana ja vaikeuksina yhteistyössä sijaisten kanssa. Tiheään
vaihtuva henkilökunta tai lyhyet yhteistyösuhteet vaikuttivat siten, että avointa
ja luottamuksellista suhdetta ei ehtinyt muodostua. Vaikeudet yhteistyössä si-
jaisten kanssa taas liittyivät muun muassa siihen, ettei sijaiset tunne lapsia (lasten
ominaispiirteitä, ei osaa ottaa huomioon toiminnassa), sijaisten passiivisuuteen,
sijaisten aikana tapahtuneisiin ongelmatilanteisiin sekä siihen, että sijaiset eivät
hakutilanteissa osaa kertoa lasten kuulumisista riittävästi tai ollenkaan. Tämä nä-
kyy seuraavassa aineistolainauksesta.

"Jos siinä on ollut sijainen tai toisesta ryhmästä joku niin onhan se jäänyt paljon jotenkin,
että ei ole välttämättä saanut ihan sitä tunnetta, että miten täällä on päivä sitten oikeasti
mennyt" (Vastaja 3)

Vaikeudet vuorovaikutuksessa oli myös yksi osa-alueista, joka loi haasteita kas-
vatusyhteistyölle. Ongelmia saattoi olla kuulumisten vaihdossa, vaikeista asi-
oista keskustelemisessä siten, että hyvä yhteistyösuhte säilyisi ennallaan sekä
kuulluksi tulemisessa ja tiedottamistapojen selkeydessä.

4.3 Vanhempien kehitysideoita kasvatusyhteistyöhön

Kolmannen tutkimuskysymyksen avulla haluttiin saada tietoa siitä, missä asioissa vanhempien kokemusten perusteella olisi kehitettävää kasvatusyhteistyössä. Täytyy ajatella niin, että nämä kehitysideat ovat kunkin haastateltavan omia ideoita, joita ehkä jo monessa päiväkodissa käytetäänkin. Näistä voi kuitenkin saada käytännön vinkkejä siihen, miten yhteistyötä voisi vielä parantaa.

Kuvio 4. Vanhempien kehitysideoita kasvatusyhteistyöhön.

Myötäeläminen vuorovaikutuksessa ja tilannetaju nousivat vanhemmilta ensimmäiseksi kehitysideaksi. Kehitystoiveet liittyivät muun muassa vanhemman asemaan asettumiseen ja toivottiin, että henkilökunta kertoisi lapsen asioista niin kuin haluaisi kuulla kerrottavan omasta lapsestaan. Vanhemmat kertoivat, että joissakin tilanteissa olisi myös hyvä, että henkilökunnalla olisi enemmän tilanteiden lukutaitoa ja ehkä myös joustavuutta. Tilannetajulla viitattiin siihen, että aikaa ja keskittymistä vaativia keskusteluja ei käytäisi kiireisissä tilanteissa, vaan niille varattaisiin omaa aikaa. Kehitysideoita tuli myös tilanteiden lukutaitoon liittyen siihen, että lapsi otettaisiin osaksi yhteistyön vuorovaikutusta, esimerkiksi kuulumisten vaihdon yhteydessä. Vastaaja 3 ehdotti, että isommat lapset

voisivat itse kertoa päivän tapahtumista, joita varhaiskasvattajat voisivat tarvittaessa täydentää.

Sijaisten huolellisempi perehdyttäminen oli toinen kehitysidea, joka nousi vastauksista esille. Sijaisten huolellisemmasta perehdyttämisestä toivottiin päiväkodin johdon ottavan enemmän vastuuta ja sijaisille olisi tarpeen painottaa enemmän yleisiä menettelytapoja päiväkodissa ja aktiivisuutta vuorovaikutuksessa. Parannusehdotuksiin kuuluu sijaisten esittäytyminen vanhemmille, sijaisten oma-aloitteisuus vuorovaikutuksessa sekä sijaisten osallistuminen päiväkohtaiseen yhteistyöhön. Seuraavat vastaukset tukevat näitä kehitysehdotuksia.

” Sitten kun sää meet lasta hakemaan, niin siellä onkin pelkkiä sijaisia ja kaikki on silleen, että sun pitää mennä itse sanomaan, että ”nyt mä haen tän mun lapsen, että oisko teillä sitä puhelinta, että saan klikattua lapseni ulos” niin kuitenkin kun ne tekee sijaistyötä sijaisena päiväkodissa niin kyllä niitten pitää kuitenkin itse tsempata vähän, että ymmärtää tulla niin kun vastaan.” (Vastaaaja 5)

”Ja se, että mä ymmärrän, että sijaisten ei tarvi tuntea lapsia samalla tavalla, mutta kyllä heidän pitäis päivän asioista tietää, jos on päivän lapsen kanssa ollut.” (Vastaaaja 5)

Tietotekniikan hyödyntäminen viestinnässä tuli esille monessa haastattelussa onnistumisena. Muutama haastateltava kertoi, että sitä voisi vielä kehittää ja tietotekniikkaa voitaisiin hyödyntää päiväkodin toiminnassa kahdella tavalla. Sen avulla toimintaa voitaisiin tehdä näkyväksi myös vanhemmille ja toisena tiedottamiseen ja viestintään voitaisiin saada selkeyttä ja yhteneväisyyttä tietotekniikan avulla. Toiminnan näkyväksi tekemiseen vastauksissa tuli kehitysideoita esimerkiksi kuvien käyttöön ja lähettämiseen päivän aikana vanhemmille. Tätä tukee esimerkiksi Vastaaaja 1:n ehdotus.

”Joku yhteistyöväline, minne laittaisi just kuvia ja kerrottaisiin tapahtumista ja semmoista niin se ois mun mielestä mukava. ... Ja kuvien ja muiden kautta näkis, sitä miten siellä on mennyt.” (Vastaaaja 1)

Toisena kehittämisideana tietotekniikan hyödyntämiseen viestinnässä tuli vanhemmilta idea siihen, että tiedottamiseen ja viestintään voisi muutenkin tulla selkeyttä ja yhteneväisyyttä. Paperiset tiedotteet voivat mennä hukkaan tai ne unohdetaan lukea kiireessä päiväkodin seinältä. Vastaaajilta tuli kehitysidea, että

tiedotteet ja viestit vanhemmille tulisivat aina yhteen paikkaan koulujen tiedotusjärjestelmiä vastaavalla tavalla, kuten seuraava esimerkki osoittaa.

”Kun koulussa on kaikki Wilma-järjestelmät ja tämmöset niin sehän ois tavallaan helpoo, että kun meillä on vaikka toi tietoeu, niin sitä kautta tulis sitten viestejä, niin kun kaikkee siihen ryhmään liittyvää.” (Vastaaja 4)

Perheiden osallisuuden parantaminen korostui myös yhtenä kehitysideana. Siihen vanhemmilta tuli ehdotuksia esimerkiksi yhteisten koulutusten järjestämisestä. Nämä voisi olla henkilökunnalle suunnattuja koulutuksia, joissa myös vanhemmat osallistuvat toimintaan. Toisena kehitysideana vanhemmilta tuli perheiden osallisuuden parantamiseen perheiden mahdollisuus tutustua henkilökuntaan ja toimintaan paremmin. Tähän ehdotettiin enemmän matalankynnyksen vierailukäyntejä päiväkotiin, joissa voisi paremmin tutustua sekä henkilökuntaan että toimintaan, jonka vastaaja 5 hyvin ideoikin.

”Että ois enempi vanhemmille sillon tällön joku iltapäivä tai aamusin, että ois vaikka jotain tempurataa tai jotain tämmösiä. ... Vanhemmat periaatteessa rauhassa keskittyis siihen, kun sehän on sitä, että sää nopeesti viet aamulla ja nopeasti haet iltapäivällä pitkän päivän päätteeks. ... Se voisi olla semmonen, että ketkä pääsee, niin osallistuu ja silleen, että ihan rennolla otteella. Joskus siinä voisi olla vaikka termarissa kahvit ja kertakäyttökupit. ... Niin mun mielestä nuo ois aika tärkeitä. Niistä ei tarvis tehdä niin isoa ja nimenomaan, että niitä ois vaikka kerran kuussa tai kahessa kuussa, että ne ois semmosia ihan pienimuotisia, että ne voisi järjestää tyyliin edellisenä päivänä pikasesti. Että niihin ei tarvis kuitenkaan käyttää sitä aikaa ja semmosta.” (Vastaaja 5)

Viimeisenä kehitysideana vanhemmilta nousi **käytännönläheisyyden lisääminen VASU-keskusteluissa**. Osa haastateltavista koki VASU-lomakkeet vaikeaselkoisiksi liian ammatillisen tai virallisen sanaston vuoksi ja toiveena oli, että henkilökunta voisi konkretisoida ja selittää paremmin VASU-lomakkeiden täytöä ja sisältöä koskevia asioita siten, että ne kohtaavat paremmin myös käytännön tasolla. Tämä näkyi seuraavassa aineistolainauksessa.

”Tai sitten jos on hieno sana laitettu (asiakirjoihin), niin voisi sille laittaa siihen sulkeisiin, mitä sillä tarkotetaan. Et voisi sitä kautta päästä jyvälle.” (Vastaaja 6)

5 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia ja ymmärtää vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia kasvatusyhteistyöstä ja sitä kautta löytää keinoja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle ylläpitää ja edistää hyvää kasvatusyhteistyötä. Kasvatusyhteistyötä tutkittiin odotusten, kokemusten (onnistumisten ja haasteiden) sekä kehitysideoiden ja -kohteiden kautta. Seuraavissa alaluvuissa käsitellään tutkimuskysymyksiä yhdistävien teemojen kautta haastatteluissa ilmenneitä vastauksia aiempiin tutkimuksiin viitaten. Lopuksi tarkastellaan koko tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta sekä pohditaan jatkotutkimushaasteita.

5.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tuloksissa ilmeni neljä isoa teemaa, jotka jollain tavoin ilmenivät sekä odotusten, kokemusten että kehitysideoiden ja -kohteiden kautta. Nämä teemat ovat perhelähtöisyys, vuorovaikutus, yhteistyön yhteinen päämäärä sekä henkilökunnan ammatillinen osaaminen ja sen vaikutus yhteistyösuhteisiin. Sekä aiempien tutkimustulosten että tämän tutkimuksen perusteella edellä mainitut teemat ovat tekijöitä, joita tulisi vaalia onnistuneen kasvatusyhteistyön ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

Perhelähtöisyys tuli tutkimuksen tuloksissa esille sekä vanhempien odotuksina että onnistuneen kasvatusyhteistyön piirteinä. Perheiden kohtaamisissa painotettiin yksilöllisyyttä ja perheen näkemysten ja kokemusten kuuntelemista. Goldfarbin ym. (2010) mukaan onnistuneessa ja toimivassa yhteistyösuhteessa varhaiskasvattajilla on aitoa halukkuutta kuunnella ja erityisesti oppia lisää ammattilaisena perheen tilanteesta ja sitä kautta rakentaa perheiden tarpeita tukevaa yhteistyötä. Jotta perheet kokevat tulleensa asiassaan kuulluksi, on varhaiskasvattajien tärkeää oppia ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisia perhekulttuureja ja arvoja sekä niiden kautta muokkautuvia perheen arkisia tapoja (Tonnyan, 2015. Rantala, Uotinen & Räikkönen, 2018 mukaan; Goldfarb, 2010).

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että varhaiskasvattajien kiinnostus perheen tarpeista ja hyvinvoinnista kokonaisvaltaisesti, mukaan lukien heidän aiemmat kokemukset yhteistyöstä, oli merkittävä tekijä onnistuneiden yhteistyökokemusten kannalta. Samansuuntaisia näkemyksiä tuo esille Goldfarb (2010), jonka mukaan on tärkeää ottaa selville, millaista yhteistyötä perheet toivovat mikä hyödyttää heitä parhaiten tällä hetkellä. Siihen, minkälaiset toimintatavat erilaisten perheiden kanssa toimii, pohjautuvat yksilölliseen tietoon perheen elämäntilanteesta sekä heidän aikaisemmista kokemuksistaan siitä, mikä yhteistyössä on toiminut ja mikä ei (Goldfarb 2010). Lisäksi yhtenä kehityskohteena tuloksista ilmeni perheiden osallisuuden parantaminen ei vain toiminnan vaan kasvatuksellisen ja yhteistyön näkökulmasta. Käytännön kokemusten ja opetettun tiedon yhdistämisen on todettu toimivan oppimisen apuna erinomaisesti, mikä puolustaisi ehdotusta siitä, että perheitä ja heidän asiantuntijuuttaan hyödynnettäisiin esimerkiksi voimavaroina osana varhaiskasvatuksen tai päiväkotien tarjoamia koulutuksia (Goldfarb, 2010).

Tässä tutkimuksessa kasvatusyhteistyössä vuorovaikutuksen nähtiin olevan tärkeässä roolissa. Vuorovaikutus oli keskeisessä osassa jokaisessa tutkimuksen osa-alueessa (odotukset, kokemukset ja kehittäminen). Tässä tutkimuksessa ilmeni, että kasvatusyhteistyössä vuorovaikutuksessa tärkeänä pidettiin avoimuutta, rehellisyyttä, luottamusta ja molemminpuolista kunnioitusta. Kaske ja Kekkonen (2006, 32-40) pitivät myös luottamusta ja kunnioitusta keskeisinä asioina, joihin kasvatusyhteistyö pohjautuu. Karila (2006a, 91) kertoo avoimen vuorovaikutuksen päiväkodin ja kodin välillä tukevan ja avartavan myös näkemyksiä lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta. Karilan (2006a, 97-101) mukaan toimiva vuorovaikutus perustuu molemmin puoliseen luottamukseen.

Tutkimustuloksista nähtiin vanhempien arvostavan kasvatusyhteistyössä myös tiedon kulkua ongelmitta sekä syvällistä ja hyvää kuulumisten vaihtoa. Vanhemmat pitivät myös sitä tärkeänä, että kaikilla varhaiskasvatuksessa on lapsesta ajankohtaista tietoa ja näin vuorovaikutuksen nähtiin olevan tärkeässä asemassa. Karila (2006b) kertookin päivittäisten syvällisten kuulumisten vaihtojen olevan erityisen tärkeää, jotta osapuolet tietävät ajankohtaisen tilanteen lapsen

kasvusta ja kehityksestä. Jos näissä edellä mainituissa vuorovaikutukseen liittyvissä asioissa oli ongelmia, se koettiin haasteeksi kasvatusyhteistyössä.

Onnistuneen kasvatusyhteistyön edistäjänä koettiin tutkimustulosten mukaan myös pitkät yhteistyösuhteet ja yhteistyön yhteinen päämäärä, joka sisältää toiminnan tavoitteet ja kasvatusnäkemykset varhaiskasvattajien ja perheiden välillä. Alasuutari (2003, 167) nostaa aineistoistaan esille sen, miten vanhemmille on tärkeää se tapa, jolla heidän perheensä näkemykset kohdataan varhaiskasvattajien toimesta ja millaisen aseman perhe ja heidän asiansa saavat yhteistyön keskusteluissa. Tässä tutkimuksessa yhteistyöhön ja kasvatukseen liittyviä näkemyseroja raportoitiin eniten tiheään vaihtuvien työntekijöiden ja sijaisten kohdalla. Jos eroja on kasvatusnäkemyksissä, Sheehey & Sheehey (2007) mukaan haasteena saattaa olla se, että varhaiskasvattajien ja vanhempien lähtökohdat ovat kovin erilaiset eivätkä he kohta toisiaan niin sanotusti samalla tasolla. Tällaisia lähtökohtia voivat olla esimerkiksi aiemmat yhteistyökokemukset ja yhteinen kieli tai niiden puute, tietotaso, ajattelumallit, arvot tai kulttuuri (Sheehey & Sheehey 2007; Goldfarb 2010).

Yhteinen päämäärä ja tiivis yhteistyösuhde ilmenivät haastatteluissa usein yhdessä ja tällöin vanhempien ja varhaiskasvattajien asemat koettiin myös tasavertaisiksi asiantuntijuuden suhteen. Varhaiskasvatuksessa on hiljalleen vallannut alaa näkemys siitä, että varhaiskasvattajien lisäksi myös vanhemmilla on lapsen ja yhteistyön kannalta sellaista asiantuntemusta oman perheensä asioista, joita varhaiskasvattajien asiantuntijuus ei yksinään kata. Sen hyödyntäminen on yhtä merkittävä osa yhteistyötä kuin perinteisesti ajateltu ammatillinen asiantuntijuuskin. (Einarsdóttir & Jónsdóttir 2017; Määttä & Rantala 2016.) Tutkimustulokset mukailevat Alasuutarin (2010) esittelemää Aronssonin ja Evaldssonin (1993) yhteistyön rooleja ja valta-asemia kuvaavaa mallia, jossa niin kutsuttu *horisontaalinen malli* kuvaa tasavertaisempaa yhteistyösuhdetta, jossa painottuu huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön rinnakkainen asiantuntijuus ja huomattava tunnetason läheisyys.

Henkilökunnan osaamista ja hyviä yhteistyösuhteita henkilökunnan kanssa pidettiin myös tärkeänä kasvatusyhteistyön kannalta. Vanhemmat arvostivat

työntekijöiden hyvää ammatillista osaamista, johon liittyivät ammatillinen tiedollinen osaaminen, hyvät vuorovaikutustaidot sekä henkilökunnan luottamusta herättävä työote. Karila yms. (2006, 7-8) kertoo, että perheiden kanssa työskennellessä ei voidakaan toimia pelkästään omalla persoonalla vaan keskeistä on, että perheet kohdataan ammattimaisesti ja ammatillisten ”normien” sekä säädösten mukaan. Tuloksissa tuli myös ilmi, että onnistunutta kasvatusyhteistyötä edistää myös henkilökunnan aito ja välittävä työote. Kekkosen (2012b, 58) mukaan toimivassa yhteistyösuhteessa empatialla on keskeinen rooli. Kun kasvattajat pystyvät rekisteröimään ja reagoimaan vanhempien tunneviestejä on kohtaaminen paljon välittävämpää (Kekkonen 2012b, 58). Tuloksissa ilmeni, että sijaisilta odotettiin myös aktiivista roolia kasvatusyhteistyössä.

Tästä tutkimuksesta saatua tietoa voidaan käyttää hyödyksi varhaiskasvatustalveluiden laadun kehittämistyössä. Sen lisäksi, että tutkimustuloksia voidaan hyödyntää arjen pedagogiikassa ja päivittäisissä kohtaamisissa perheiden kanssa, niistä voisi olla merkittävä anti myös laajempaan keskusteluun perheiden kanssa esimerkiksi vanhempainiltojen muodossa. Tällöin perheiden mielipiteet pääsisivät keskusteluun mukaan myös paikkakohtaisesti, jolloin vaikutukset yhteistyön parantamisessa näkyisivät todennäköisesti tehokkaammin. Myös varhaiskasvatusyksiköiden johtohenkilöstö saattaisi hyötyä vanhempien kertomista kokemuksista työntekijöiden vaihtuvuuteen ja sijaisten perehdyttämiseen liittyen.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

Laadullisessa tutkimuksessa ja ylipäätään tutkimuksessa on hyvä toteuttaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvässä tieteellisessä käytännössä keskeisiä lähtökohdita on monia. Tutkimuksen tulisi noudattaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä esittämisessä. (TENK 2012, 6; Tuomi & Sarajarvi 2018, 150.) Tässä tutkimuksessa noudatettiin yleistä tarkkuutta tutkimusta tehtäessä ja pyrittiin kuvaamaan tutkimuksen eri osa-alueiden työstämistä ja toteuttamista tarkasti. Lisäksi tutkimuksen edetessä on saatu

opponoijilta sekä seminaariopettajalta ohjeita ja muutosehdotuksia, joka on edesauttanut sitä, että tutkimuksesta tulisi huolellisesti toteutettu ja tarkka.

TENK:in (2012, 6; Tuomi & Sarajärvi 2018, 151) mukaan tutkimuksen jokainen osa-alue tehdään tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla ja tuloksia esiteltäessä huomioon on otettu myös aiempia tutkimustuloksia. Tässä tutkimuksessa nämä vaatimukset otettiin huomioon jokaisessa tutkimuksen vaiheessa siten, että myös raportointi on selkeä ja tutkimus siten mahdollisesti myös toistettavissa. Muun muassa aineisto kerättiin ja säilytettiin turvallisesti asiaankuulumattomien ulottumattomissa. Näin ollen aineistoon pääsi käsiksi vain tutkimuksen tekijät. TENK (2012, 6) Kertoo, että hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaan myös tutkimusluvat on hankittu. Tässä tutkimuksessa kaupungilta ei kerätty tutkimuslupia, koska osallistujat olivat yksityishenkilöitä. Osallistujille esitettiin kuitenkin tietosuojalomake ja osallistuessaan he allekirjoittivat suostumuslomakkeet.

Koska laadullisen tutkimuksen luotettavuutta on käytännössä vaikeampi määritellä tai mitata kuin määrällisen tutkimuksen luotettavuutta, nousee keskeiseksi luotettavuuskysymykseksi erityisesti tutkimuksen objektiivisuus ja onko tutkimuksen toteuttamisessa noudatettu tieteellisen tutkimuksen kriteereitä (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 151, 158-159). Tämän tutkimuksen objektiivisuutta ja tutkijoiden puolueettomuutta pyrittiin vahvistamaan sillä, että tutkijat pohtivat ajatusmallejaan tietoisesti etukäteen. Vaikka tutkimuksen aihe oli sellainen, josta merkittäviä ennako-oletuksia tai -kokemuksia ei ollut ja jotka siten olisivat voineet ohjailla tutkimuksen tuloksia, on laadullisessa tutkimuksessa aina tutkijalla jokin ennalta tutkimusta ohjaava näkökulma, jonka pohjalta hän luo tutkimusasetelman ja tulkitsee tutkimusaihetta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160).

Haastateltavien joukko valittiin harkinnanvaraisesti tutkijoille tuttujen henkilöiden kautta, mikä saattoi vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen, mutta toisaalta se auttoi valitsemaan tutkimuksen kannalta sellaisia henkilöitä, joilla oli tutkimuksen kannalta olennaista tietoa ja haastattelutilanteista tuli luontevampia. Vaikka haastateltavat olivat tuttuja, tutkijat eivät olleet keskustelleet heidän kanssaan aiemmin tutkimuksen aiheesta, jolloin haastattelua ei siten ohjannut

ennakko-oletuksiin perustuvat johdattelevat kysymykset (Tuomi & Sarajärvi 2018, 164).

Hirsjärven & Hurmeen (2000, 68-69) mukaan hyvän haastattelijan tulisi tuntea tutkimuksen aihepiirin, pystyä joustavasti ohjaamaan haastattelutilannetta, olemaan selkeä, sosiaalisesti sopeutuva, avoin ja kiinnostunut ihmisen käyttäytymisestä ja heidän antamistaan tiedoista. Vaikka kaikki tämä ei ensimmäistä tutkimusta tehdessä välttämättä onnistunut, näihin kriteereihin pyrittiin koko prosessin ajan. Myös haastateltavien oikeuksista ja yksityisyydestä pidettiin huolta koko tutkimuksen ajan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 164). Lisäksi he saivat mahdollisuuden tutustua kaikkeen tarvittavaan tietoon ennen osallistumispäätöstään.

Jatkotutkimushaasteena tulevaisuudessa voisi tutkia lisää vielä kasvatusyhteistyötä lasten näkökulmasta. Usein kasvatusyhteistyöstä tulee mielikuva ainoastaan vanhempien ja varhaiskasvattajien välisenä toimintana, vaikka lapsi ja hänen kehityksensä ja hyvinvointi on suhteen keskiössä ja se, mille yhteistyö ja sen tavoitteet perustuvat. Kasvatusyhteistyön laadulla on siten merkittävä vaikutus lapseen. Millainen rooli lapsilla on kasvatusyhteistyössä?

Tutkimuksen tuloksista nousi esille myös mielenkiintoinen huomio siitä, miten työntekijöiden vaihtuvuus ja sijaisten paljous toi haasteita erityisesti kasvatusyhteistyön. Tätä olisi kiinnostavaa tutkia laajemmin esimerkiksi lasten hyvinvoinnin ja päiväkodin pedagogiikan laadun kannalta. Miten vaihtuvuus henkilökunnassa näkyy päiväkodin henkilökunnan suunnitelmallisessa ja tavoitteellisessa toiminnassa pitkällä aikavälillä? Myös perhelähtöisyyteen ja perheiden asiantuntijuuden arvostamiseen olisi sekä ajankohtaista että mielenkiintoista perehtyä lisää.

LÄHTEET

- Aira, A. (2012). Toimiva yhteistyö. Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot (väitöskirja, Jyväskylän yliopisto). Haettu: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37743/9789513947088.pdf>
- Alasuutari, M. (2003). Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus.
- Alasuutari, M. (2010). Striving at partnership: parent-practitioner relationships in Finnish early educators' talk. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18:2, 149-161. Haettu: <https://www.tandfonline-com.ezproxy.jyu.fi/doi/full/10.1080/13502931003784545>
- Blue-Banning, M., Summers, J. A., Frankland, H. C., Nelson, L. L. & Beegle, G. (2004). Dimensions of family and professional partnership: Constructive guidelines for collaboration. *Exceptional Children* 70 (2), 167-184.
- Edwards, A. (2010) Being an expert professional practitioner. The relational turn in expertise. London: Springer.
- Einarsdóttir, J. & Jónsdóttir, A. (2019). Parent-preschool partnership: many levels of power. *Early Years*, 39:2, 175-189. Haettu: <https://www.tandfonline-com.ezproxy.jyu.fi/doi/full/10.1080/09575146.2017.1358700>
- Goldfarb, F. D. ; Devine, K. ; Yingling, J.T. ; Hill, A. ; Moss, J. ; Ogburn, E. S. ; Roberts, R. J. ; Smith, M. A. ; Pariseau, Cr. (2010). Partnering With Professionals: Family-Centered Care From the Parent Perspective. *Journal of Family Social Work*, 13:2, 91-99. Haettu: <https://www.tandfonline-com.ezproxy.jyu.fi/doi/full/10.1080/10522150903487081?scroll=top&needAccess=true>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2014). Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P., (2009). Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hujala, E. ; Turja, L. ; Gaspar, M. F. ; Veisson, M. & Waniganayake, M. (2009). Perspectives of early childhood teachers on parent-teacher partnerships in five European countries, *European Early Childhood Education Research Journal* 17:1, 57-76. Haettu: <https://www.tandfonline-com.ezproxy.jyu.fi/doi/full/10.1080/13502930802689046>

- Juujärvi, S., Myyry, L. & Pessa, K. (2007). Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Tammi, Helsinki.
- Karila, K., (2006a). Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa: Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A-R. & Rasku-Puttonen, H., (toim.). (2006) Kasvatusvuorovaikutus (91-108). Vastapaino Tampere.
- Karila, K. (2006b) The significance of parent-practitioner interaction in early childhood education. Zeitschrift fur Qualitative Bildungs-, Beratungs- und Sozialforschung Heft 7:1, 7-24. Haettu: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-278130>
- Karila, K. (2008) A Finnish viewpoint on professionalism in early childhood education, European Early Childhood Education Research Journal 16:2, 210-223. Haettu:
- Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A-R & Rasku-Puttonen, H., (Toim.). (2006) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. (2006). Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kekkonen, M. (2012a). Kasvatuskumppanuus ammatillisena yhteistyösuhteena -Eronteot muihin sosiaalisiin kumppanuussuhteisiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten puhetavoissa. Haettu: jecer.org/fi/wp-content/uploads/2013/03/Kekkonen-2.pdf
- Kekkonen, M. (2012b). Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä (väitöskirja, Tampereen yliopisto.) Haettu: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66856/978-951-44-8708-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Lammi-Taskula, J. & Siippainen, A. (2018). Vanhempien vuorotyö, lasten hyvinvointi ja yhteistyö vanhempien kanssa varhaiskasvatuksessa. Haettu: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59694/yp1804lammitaskulasiippainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Luttinen, H. (2010). Kasvatuskumppanuuden merkitykset kuntatason varhaiskasvatussuunnitelmassa. (Ammatillinen lisensiaatintutkimus, Tampereen Yliopisto.) Haettu: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/76548/lisuri00124.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Murray, M., Currain, E. & Zellers, D. (2008). Building parent-professional partnerships: An innovative approach for teacher education. The Teacher Educator, 43:2, 87-108. Haettu: <https://www.tandfonline.com.ezproxy.jyu.fi/doi/full/10.1080/08878730701838819>

- Määttä, P. & Rantala, A. (2016) Tavallisen erityinen lapsi (verkkoaineisto). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Patton, M. Q. 2002. Qualitative research & evaluation methods. Thousand Oaks (Ca): Sage.
- Rantala, A. ; Uotinen, S. ; Räikkönen E. (2018) Konsultoivan varhaiserityisopettajan perhelähtöiset toimintatavat. Journal of Early Childhood Education Research 7:12, 3–24. Haettu: <https://jecer.org/wp-content/uploads/2018/06/Rantala-Uotinen-Raikkonen-issue7-1.pdf>
- Rautamies, E. ; Vähäsantanen, K. ; Poikonen, P-L. & Laakso, M-L. (2019) Trust in the educational partnership narrated by parents of a child with challenging behaviour. Early Years. Haettu: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09575146.2019.1582475>
- Sheehey, P. H. & Sheehey, P. E. (2007). Elements for successful parent-professional collaboration: The fundamental things apply as time goes by. TEACHING Exceptional Children Plus 4:2. Haettu: <http://escholarship.bc.edu/education/tecplus/vol4/iss2/art3>
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki.
- Ukkonen-Mikkola, T. & Fonsén, E. (2018). Researching Finnish Early Childhood Teachers' Pedagogical Work Using Layder's Research Map. Australasian Journal of Early Childhood 43:1, 48–56. Haettu: <https://doi.org/10.23965/AJEC.43.4.06>
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet VASU. 2018. Opetushallitus. Haettu: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Esitietokysymykset:

- Monta lasta teillä on varhaiskasvatuksessa?
- Kauan yhtäjaksoista kasvatusyhteistyötä on ollut?

ODOTUKSET JA ASENTEET KASVATUSYHTEISTYÖTÄ KOHTAAN

1. Oletteko keskustelleet päiväkodin henkilökunnan kanssa siitä, miten kasvatusyhteistyötä halutaan yhdessä toteuttaa? Jos, niin mitä?
2. Millaisia odotuksia teillä on ollut kasvatusyhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta yleensä?
3. Miten tiiviiksi tai väljäksi koette yhteistyösuhteenne päiväkodin henkilökunnan kanssa?
 - a. Omat asenteet yhteistyötä kohtaan?

KÄYTÄNTÖ JA KOKEMUKSET

4. Millaista yhteistyö ja vuorovaikutus on arjessa ollut päiväkodin kanssa? Mainitsitteko esimerkkejä, mitä siihen on teidän kohdallanne kuulunut ja millaisia fiiliksiä teille on jäänyt?
5. Miten odotukset (omat ja yhdessä sovitut) ja käytännön kokemukset kasvatusyhteistyöstä päiväkodissa ovat vastanneet toisiaan? Onko jotain jäänyt puuttumaan?
6. Miten tasa-arvoiseksi koette asemanne päiväkodin henkilökunnan kanssa keskustellessa lapsen/lasten asioista?

KEHITTÄMINEN

7. Onko kasvatusyhteistyössä tai vuorovaikutuksessa ollut haasteita, millaisia? Haluaisitteko joihinkin asioihin muutosta?
8. Minkälaisia piirteitä hyvässä kasvatusyhteistyössä ja vuorovaikutuksessa olisi? Mitkä toimintatavat mielestänne tukevat mainitsemianne piirteitä?
9. Miten kehittäisitte kasvatusyhteistyötä ja vuorovaikutusta?

Liite 2. Suostumuslomake.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

SUOSTUMUS TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN

Minua on pyydetty osallistumaan kandidaatintutkielmaan nimeltä

“Kasvatusyhteistyö ja vuorovaikutus vanhempien näkökulmasta”.

Olen perehtynyt tutkimusta koskevaan tiedotteeseen (tietosuojailmoitus) ja saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta ja sen toteuttamisesta. Tutkimuksen sisältö on kerrottu minulle kirjallisesti ja suullisesti ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini. Selvitykset antoi Piia Rajala ja/tai Anita Saraste. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita tutkimukseen osallistumista.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen tai peruuttaa suostumukseni tutkimukseen. Tutkimuksen keskeyttämisestä tai suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Olen tutustunut tietosuojailmoituksessa kerrottuihin rekisteröidyn oikeuksiin ja rajoituksiin.

Allekirjoittamalla suostumuslomakkeen hyväksyn tietojeni käytön tietosuojailmoituksessa kuvattuun tutkimukseen.

Kyllä

Allekirjoituksellani vahvistan, että osallistun tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkittavaksi sekä annan luvan edellä kerrottuihin asioihin.

Allekirjoitus Päiväys

Nimen selvennys

Suostumus vastaanotettu

Suostumuksen vastaanottajan allekirjoitus Päiväys

Nimen selvennys

Alkuperäinen allekirjoitettu asiakirja jää tutkimuksen vastuullisen johtajan arkistoon ja kopio annetaan tutkittavalle. Suostumusta säilytetään tietoturvallisesti niin kauan kuin aineisto on tunnisteellisessa muodossa. Jos aineisto anonymisoidaan tai hävitetään suostumusta ei tarvitse enää säilyttää.